ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަދުވަލް

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ

١٢ صَفر ١٤٤٧

6 އޮގަސްޓު 2025

(ބުދަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:02

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 13:42

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ)

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ

6 މާރޗް 2025 (ބުދަ ދުވަސް)

---

1. ބަސްދު ސަލަވާތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއްވުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދަކީ 6 މާރޗް 2025 ވީ ބުދަ ދުވަސް. 1447 ވަނަ އަހަރުގެ ސަފަރު މަހުން 12 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ އަހުލިހަ ނަކަތުން 9 ވަނަ ދުވަސް. އަޅުގަނޑުމެން އިންނީ މި މިދި 2025 ވަނަ އަހަރުގެ 2 ވަނަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 30 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަފާރުގައި ތިއްބެވީ 7 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ރަސްމީ ދަތުރުތަކުގައި އުޅުއްވަނީ ވެސް 7 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން.

{3.1}- އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން އޖ/22/2/2025.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

{4.1}- ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 174 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ކޮމިޓީތަކުން ފޮނުވާ ސުންގަޑި އިއުލާންކުރުން. ޤާނޫނުއަސާސީ ކޮމިޓީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2025 (ބަންޑާރަނައިބު އޮފީހުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު، 10 އޮގަސްޓު 2025.

5. އިބްތިދާއީ ބަހުސް

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިބްތިދާއީ ބަހުސް.

{5.1}- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ތިލާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޖޭލެސް ޝުގުވާ ބޭޔާ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު. މި ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އޮތްފަދައިވަނީ 5 އޮގަސްޓު 2025ގައި ބޭއްވުނު 2025 ވަނަ އަހަރުގެ 2 ވަނަ ދައުރުގެ 21 ވަނަ ޖަލްސާގައި. ބިލު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށްޓަކައި ގަޑިއިރު ފަހުބަސް ވިދާޅުވުމަށް ޖުމުލަ 15 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. ބިލުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް ހިނގަމުންދާއިރު އެ 15 މިނެޓު އެކުލެވޭ ގޮތަށް ބަޔަކަށް ބައްސަވައިލެއްވުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރައްވާނީ އިލްތިމާސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ލިބިވަޑައިގެންފައިވާ. ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

<u>ތިލާފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޖޭލެސް ޝުގުވާ ބޭޔާ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް އަންނަނިވި އިސްލާހު ގެނައުން. މަގުސަދު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިބިލަކީ ލިބިފައިވާ ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތު ޖޭލެސްގެ ދަރަނި ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނީ ބާރު މިނިވަންކަމާ އެކު ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލުތަކާ ގުޅޭ ޖޭލެސް، ޖޭލުގެ ކުރުތަކާއި އަދުލުވެރިކަމާއި އިސްލާހުކުރެވޭ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބިލު ހުށަހަޅާ ސަބަބު. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބިލު ހުށަހަޅަން ބޭނުންވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 ޖޭލެސް ޝުގުވުގެ އިދާރީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޖޭލެސް ދައުލަތަށްޓަކައި ފަރާތްތަކަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ޖޭލެސް ބަލާނެ ދައުލަތަށްޓަކައި އެ ފަރާތްތަކަށް ދަނޑިވަޅާ ބިނާވުމުގެ އިލްތިމާސް މިރާއަށް ލިބިދީ، އެކަމާ ބޭނުން އުސޫލުތަކާއި ގޮތުންގައި ހިފުންހާއި ގޮތުންގެ ދަށުން މިރާއިން ހިންގާ އޮފިޓަކާއި ތަޢާރުފުކާއި ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި އިދާރާތަކަށް ޖެލުގެ ގޮތުގައި ލިބިގެންވާ ފައިސާ ހަރުދުގައި މިރާއަށް ލިބިގެންވާ ބޮޑުތަކަށް މުރާޖަޢާކުރ ޖެލާ ގޮވާ ކަނާއި ކަނުގެ އަދަބުތަކަށް އިސްލާހުކުރުމުގެ އިތުރުން ޖެލުގެ ނަޒާމު ހިންގައި

ތަންފީޒުކުރުން ހުރަދަނާކުރުމުގެ ގޮތުން ބުނެވިދާ ގާނޫނަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބިލު މުހިންމުވާ ސަބަބުތައް އަޅުގަނޑު ކުރުކޮށް ވަރަކަށް ދަންނަވައިލާނަން. 1- މި އިސްލާހު މުހިންމުވަނީ ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކުން ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހެޅުމުގައި މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީ (މީރާ)އަށް ދައްކަންޖެހޭ ޓެކްސް ދެނެގަތުމުގެ ފުރުޞަތު މީރާއަށް އަމަލުކުރަމުންދާ ގާނޫނުގައި ސަރުކާރު ބަޔާންކޮށްފައިވާހިނދު، މި އިސްލާހުގެ ދަށުން ޓެކްސް ދައްކަންޖެހޭ، ޓެކްސް ދައްކަންޖެހޭ ފަރާތްތަކަށް މާލީ ޖިނާއީ ރަސްމީ އިޖުރާއަތުތަކެއް ބޭނުންކުރުން ރަނގަޅުގައި ވިޔަފާރީގެ މުޢާމަލާތްތަކާއި ޚިދުމަތްތައް ދައުލަތުގެ އޮފްޝޯރ ބޭންކުތަކުން ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ގޮތްތައް މިސާލަކަށް ކަނޑައަޅުވިގެންދާނެއެވެ. އޭގެ ސަބަބުން ހަމައެކަނި ފޮރިން ބޭސްތަކުން ހުށަހެޅުން ބޭރުގެ ފައިސާ ތަންފީޒުކުރުމުގައި މީރާ މުރާޖަޢާކުރާ ހުރަދަނާ ގޮތްތަކެއް ކަނޑައެޅިގެންދާނެއެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފައިސާގެ ބިލުގެ ތާރީހުން މި ގެނައީ ފައިސާގެ ބިލެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގެނެވުނީ، ފައިސާގެ ބިލަށް އަމަލުކުރަން ފެށިގަތީ، މި ބިލަށް 18 މާރިޗު 2010ގައި އަމަލުކުރަން ފެށިގަތް ފައިސާގެ ބިލެއް. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާތަނަށް މި ގެނެވިފައި 4 ވަނަ އިސްލާހު. 2011 ވަނަ އަހަރުގައި 1 އިސްލާހު ގެނެވިފައިވޭ. އަދި 2019 ވަނަ އަހަރުގައި 1 އިސްލާހު ގެނެވިފައިވޭ. 2020 ވަނަ އަހަރުގައި 1 އިސްލާހު ގެނެވިފައިވޭ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގެނެވޭ އިސްލާހުގެ ތެރެއިން، 4 ވަނަ އިސްލާހު ފައިސާގެ ގާނޫނަށް އައިސްގެން، ބަދަލުވެގެން މި ދަނީ. އަސާސީގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މީގެ ތެރެއިން ފައިސާ ދައްކާ ފަރާތްތަކަށް ޖަވާބުދާރީވުމާއި ޖިނާއީ ފިޔަވަޅުތަކާ އެކު އަދި ސަރުކާރުން މީރާއިން ކަންކަން ކުރުމުގެ އުސޫލުތައް މިހާރަށްވުރެ ހުރަދަނާކުރެވޭނޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޖުމްލަ 4 ގަޑިއިރު. އެއީ ޕީ.އެން.ސީ 2 ގަޑިއިރާއި 35 މިނެޓް. އެމް.ޑީ.ޕީ 33 މިނެޓް. އެމް.ޑީ.އޭ 14 މިނެޓް. ޖުމްހޫރީ ފްރަންޓް 12 މިނެޓް. އެމް.އެން.ޕީ 12 މިނެޓް. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެފައިނުވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 7 މިނެޓް. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމަށް.

<u>ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ހުށަހަޅުއްވާ ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ މިއީ ވަރަށް މުހިންމު އިސްލާހުތަކެއް ކަމުގައި. އާދެ! މި އިސްލާހުތަކަށް މުހިންމުވާ އެއް ސަބަބަކީ ދުވެތުރުވެރިންނަ ދިވެހި ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީ ލިބިގަތުމާއި އެ ހުރުމަން ކުރަންޓާ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައިވާތީ. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ގޮއްސި ވޯލްޑްވައިޑް ދުވަސްތަކުގައި ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް ދިނުމަށް ވެސް. އަދި ހަމަ އެއާއެއްކޮށް 9 ބިލިއަނުއްހާ ރުފިޔާ ފަސްކޮށްދީ، ޓެކްސް ނުދައްކާން އަރާފައި އޮތް ޑިއުޓީތަކާއި ރައްކާތެރި ޑިއުޓީއާ މި ކަހަލަ ޓެކްސްތައް، ދޫކޮށްދީ މި ކަސްޓަމްސް ޑިއުޓީތަކާއި އޮތީކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އެބަ އޮތް. އަދި ހާއްސަކޮށް ނިޔާދުރާ ސަރުކާރުގައި ރިސޯޓުތަކުން ދައުލަތަށް އޮތް ކުރާނެ، ކުރި ނުދައްކާފައިގެ ސަބަބުން އަރާފައި ހުރި ޑިއުޓީތަކާ މި ކަހަލަ ފައިސާ އެބައި ބިލިއަން ރުފިޔާއެއް ޓެކްސްކާރީ، ޓެކްސްޓާރީ އަދި މާލޭ ފަސް ޑިއުޓީތަކާއި އެބަ ހުރި. އެއީ ހަމަ މި އިޤްތިޞާދީ ދައުރުގެ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް، ދިރިއުޅުމަށް ބޮޑު އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމަށް ގޮތަކަށް ތަކުލީފުގައި ޑެފިސިޓް ބެހެއް ކަމެއް ކުރި ޓެކްސް ދައުލަތަކަށް ގަބޫލު ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. ހުސްނުވަތަ، އެ ކަންތައްތައް ވެސް ޓޫރިޒަމް ދާއިރާގެ ބޮޑެތި ޕާޓީތަކާ ބަލާފައި ބުނާ ކަމެއް ނޫން. ހުސްނުވަތަ ކުރިއަށް ނަގަނީ ޑިއުޓީތަކުގެ ބާކީއެއް ހުރި ކަރަންޓް ބަޖެޓުގެ ބާކީއެއް ގަދަ ޓެކްސް ބަދަލުކުރުމަށް.

ބަޖެޓްގެ އަދި ބަސްއާއި ޑިއުޓީއާ ބަޖެޓަށް ޓެކްސް ކަންކަން ބަޖެޓް މި ކަހަލަ ކަންތައްތަކުގައި މާލީގޮތުން ޓެކްސްޓަރީއާ މި ކަހަލަ ކަންތައް ޓެކްސްޓައިލަވާ. އާދެ! މިހާރު ވެސް ވަނީ ދައުލަތަށް ލިބޭނެ އޮތް ވަރަށް ގިނަ އަދަދެއްގެ ފައިސާ މި ޓޯރަސް ޓެކްސްޓަރީގައި، ޓެކްސްޓަރީގައި، ޑިއުޓީ ބޮޑެތިކަން ދެއްކޭ ހަމަޖެހޭ އޮއްވައިގެ. ހުސްނުވަތަ، މި އިސްލާހުގެ ސަބަބުން ދައުލަތަށް ބޮޑެތި ފައިސާ ކަންތައްތައް ކުރެވޭނެ. އަދި މިގޮތަށް ދައުލަތަށް ވެސް ބޭނުންވާ ގިނަ ކަންތައްތަކުގައި ފެން ކަނޑައެޅި ކަންތައްތަކެއް ކުރުމަށް ވެސް ބަޖެޓު ދަވާ. އިސްލާހުގެ ފައިސާ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެއީ ވެސް ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ނުހަނު ފައިސާދޭ ޖާގައިދޭ، ނިސްބަތުން ފައިސާ ހުރި އެއްވެސް މުއްސަނދިވެރިޔާގެ ޑިއުޓީ ވެސް ކަރަންޓް ބަޖެޓަށް ދެއްވަނީ ހަމަ ކަރަންޓް ބިޑްކޮށް ވެސް ނިސްބަތުން ދައުލަތުގެ ޑިއުޓީ ވެސް ޓަކައި، އެ މުއްސަނދިވެރިޔާ ޓެކްސް ބިލުދޭ، ފައިސާގެ މުހިންމު ކުރިއަށް ވެސް އެ މުއްސަނދިވެރިޔާ ފަރާތުން. ހުސްނުވަތަ، މި ގޮތަށް މިހާރު މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ބަޖެޓް ދިރުމަށް ދެއްވައި ބަޖެޓުގެ ބާކީ ކަރަސްޓަން ހުރިގޮތް ސަރުކާރުގެ ފައިސާ ކަންތައްތަކުގައި މި ގެނައުމުން ދައުލަތުގެ ދަރަނި ކަމުގައި އިސްލާހުގެ ސަބަބުން ކުރިއަށްދިޔަ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާ ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވާ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ފައިސާ. އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައްތަކުގެ ކަރަންޓް ޖާގަދޭ ކަމަށް މިހާރު ބުނެވޭނެ. ސަބަބަކީ މިގެ ކަރަންޓް މި ކަހަލަ ޓެކްސްޓައިލްގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލީ އެންމެން އަޅުގަނޑުމެން އަންނަގޮތުގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ބަޖެޓުން މި ބަޖެޓް ނިސްބަތުން މުއްސަނދިވެރިޔާ ޖާގައިދޭ، އެޕާރޓްމަންޓްތަކާއި އެއްކޮށް ގެއް، އެކި މިހާރުގެ ނަގުދައި ރަޖިސްޓްރޭޝަން، އެ ޓެކްސްޓައިލް ކަރަންޓްޓަކައި ހުރިކަން. ހުސްނުވަތަ، މިއަދަކީ ހަމަ

ހަޔާތުން ވެސް ރަނގަޅު ދިމާވާކަން އެނގޭ ފިޔަވަޅެއް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބިލުގެ ސަބަބުން ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ހިތްހަމަޖެހުމެއް ލިބޭނެ. ސަރަޙައްދީ ދައްކަނީ ކޮން އިރަކުން ކަމާއި، ކިހާވަރެއް ކަމާއި، އެ ދައްކުމުގައި އަމަލުކުރަންވީ އުސޫލުތަކާއި، ނުދައްކާނަމަ ވާނެ ގޮތާއި، މި ކަންކަން ކަމާއި ހުރީ ބަޔާންކޮށްދީފައި އޮތުމަކީ ދައްކާ ފަރާތްތަކަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ހިތްހަމަޖެހުމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ދައުރުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ފައިދާ މި ބިލު ފާސްކުރެވޭ، ވާގިވެރިވާން ފަރާތްތަކުން ނުކުމާ މި މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ނަތީޖާ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ނުކުންނާނެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާއަށް.

<u>ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެންމެ މި ހުށަހެޅިގެން މިދާ ބިލަކީ މިއީ އަޅުގަނޑުވެސް ހަމަ ވިސްނަހައި ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ހުރި ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ޤާނޫނު ޤާނޫނުގެ ގޮތުގައި ދެމިއޮންނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތުން އެ މަސައްކަތްތަކަށް ވާގިވެރިވާން ފަރާތްތަކުން ނުކުމާ މި މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ނަތީޖާ ނުފެންނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނު މާލޭގައި ހުރި ބޮޑެތި ވެއަރހައުސްތަކުގައި ހުރި 60 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ސިގަރެޓު ޖުޖަރު ކޮންޓެއިނަރު ބަދަލުވެގެންދިޔަ ތަން. އެ ޖުޖަރު ކޮންޓެއިނަރުގައި ދިޔަ ހިއްސާދާރުންނަން ހަމަ ހިލާ ދޫކޮށް އެ ޖާރި. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް، އެ ދިޔަ ގޮތް، ދިހަ ގޮތް، ހުރިހާ ގޮތެއް އެއްވެސް ނިޔަތެއް ނެތް އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް، މިއަދު ނުން ކަންކަން ވާނީ ގޮތަކީ. ދައުލަތުގެ ބައެއް މުއައްސަސާތަކުގެ މަސައްކަތާއި ވައްކަންކުރަން މަގުފަހިކުރުން. އަޅުގަނޑަށް ފެނިގެންދާން. މިއީ ދައުރު. މި ދައުރުގައި ވައްކަމާއި ކޮރަޕްޝަން މަދުކުރުމަށް ޖަހައި ކުރަން ހުރި މަސައްކަތްތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ މި ދައުރުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދައުރު ދެމިއޮންނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންވެސް، މި ފެންނަނީ ކޮޅުތަކުގެ ބައެއް ފަސްޖެހުންތަކާ ބޭފުޅުންގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ބަޔާނުގެ އިމްތިޔާޒު އަދި ޔަޤީނުކުރަމުންދާ މިހެން ހުރިހާ ބައެއް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން ފެނިފައި. ބަޖެޓު މުއައްސަސާތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަހައްޓާ. އެ

ތިޔަފުޅުކުރާ މައްސަލަތައް ބަޖެޓް ފަރާތްތަކަށް އެންގީމާ އެ މައްސަލަ ސާބިތުކުރާ ގޮތަށް ބެލުމުގައި ކުރަންނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮބައިން ދިރާއީމާ އޮފީސް ކަމެއް ހަމަޖައްސަން މިހާރު ބޭނުމުގައި މައްސަލަ ސާބިތުކުރާ މި ދަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ގަސްދުގައި ކުރާ ކަންކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކަންކަން ކުރަން އެ ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަށް އެ ކަންކަން ނުހަގެ ވަރުގެ ބޭފުޅުންނެއް ނުވެއް މިއަދު. އެކަމުގެ ތަޢުރީފާއި ތަޙުލީލާ ހުރި ބޭފުޅުން އިއްޒަތްތެރި. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ބައެއް ބޭފުޅުން ގަސްދުގައި މިހެން ކަންކަން ކުރޭ، ދަރުމަވަންތަ ލިބެންޖެހޭ އާދަޔާއި ޚިލާފަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީ ކަމަށް ބަލާ ކުރާ މަސައްކަތަކީ ހުރަސްއަޅާއުޅުނުދޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންކަން ހުއްޓުވުމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރުތަކުން އަޑުއަހަންވާ ޤައުމުގެ ގޮތުގައި ދިމާއެއް ނިންމުމަށް. މިހާރަކަށް ވީ މިއަދު ކަމެއް، ވަރަށް ރަނގަޅު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން އަންނަނީ. އެ މަސައްކަތްތައް ހަމަ ކުރަމުންދާ ރައްޔިތުންގެ ދަރަނީގެ ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން ތަރައްޤީކުރަމުން ދާނެ ދަށް ޤާނޫނީ ކަމަށް ދެކެން. މި ބޮޑު ރައްޔިތުންނާ ގުޅޭ މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ރައްޔިތުން

ދިމާވާ ބައިން ކަންކަމުގައި ރަނގަޅުވާނެ ގޮތް ބަލާ ޤާނޫނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ އަޅުގަނޑު ވެސް މަސައްކަތްކުރަމުން ދިޔައީ ފަރާތްތަކުން ގަނޑުފިޔާ ގެވެސް ޤާނޫނީ ކަމަށްވާތީ، މި ދަރަނީގެ ކަންތައް ދަށް ކުރަމުން ޤާނޫނީ ގޮތުގައި، މި ކަންކަން ކުރުމަށް ލިޔެކިޔުމުގެ ރައްޔިތުންގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ބަޔަކަށް ކުރަމުންދާ އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުން ހަމަ ދަރުމަވަންތަ މި ގާތްގަޑަކަށް ދެކެން ވަރަށް މައްސަލަތަކެއް ވެސް ހަމަ އެ ކަމެއް ގަސްދުގައި ކުރުމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ ހަމަޖެހިގެން އެބަ ކަންކަން ކުރަމުންދާ ވަރަށް ބޮޑު. ދަރުމަވަންތަ ހިނގަމުންދާ އެ ދަރުމަވަންތަ ހިންގުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް ކަންކަމުގެ ގަސްދުގައި ކުރާ ކަންކަމުގައި، އަދި ގާތް އިސްލާމީ ބޭފުޅުންގެ ހަމަހަމަވުމެއް. އެ ކަންކަން ކުރާ މިހާރު އިންސާފުގެ ކުރިމަތިލަން ހަރުދަނާ ކުރެވޭނެ ކަމަށް. މިސާލަކަށް އިދާރީ ގޮތުން އެއަށްފަހުގައި ހިނގައިދާން އެ ދިމާ ޖުޑީޝަލް ފަށަން މަޖިލީހަށް. އެއީ ވަކި ސަރުކާރަށް ވީމާ ބަޔަކަށް ކަމެއް ނުކުރެވޭ. އެ މަޖިލީހަށް ބާރުވެރި އެކަމުގައި އިދާރީ ފަރާތްތަކުގެ އިންސާފުގެ ކުރިމަތިލަން ހަރުދަނާ ފުރަތަމައެއްގެ ކަންކަން. އެހީ ވަކި މިހާރު ކުރަން ކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އެ ކަންކަން ކުރުމުގެ ގޮތުން ކަމެއް މި ދަރުމަވަންތަ ކުރަން ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކޮންމެ ސަރުކާރަށް އޮތީ. އެކަންކަން ނިޒާމުގެ ރައްޔިތުން ކަމެއް މި ދަރުމަވަންތަކަމުގެ ދުވަހު ގެންގުޅުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ރަނގަޅު ކުރުވާ ކަންކަމުގައި ރައްޔިތުން ހަމަ ފުރިހަމަ އެއްބާރުލުން ރައްޔިތުންނަށް ދޭން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މި ބިލަކީ ރަނގަޅު ބިލެއް. މި ބިލުގައި ކުރަ ރަނގަޅު ކަންތައްތައް ރައްޔިތުން ހަމަ އިސްލާހުކުރުމަށް އެއްބާރުލުން ބަޔާންކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެއްކީ ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން: ވާހަކަދެއްކެވުން.

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖ ރ. އަސާރާ ނަސީމަށް.

ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސާރާ ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅިފައި މިވާ އިސްލާހު، ބިލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަދަންނަވަން. ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ ގޮތުން ހުށަހެޅިފައިވާ ބިލެއް މިއީ. ވަރަށް މުހިންމު ބަޖެޓުގެތެރޭގައި ޓެކްސް މިފަދަ ބިލުތަކަކީ ގެންނަންޖެހޭ މުހިންމު އިސްލާހުތަކެއް ގެނައުން. އެއީ މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ދައުލަތުގައި ހަމަ ވަރަށް ޚަރަދު ނިޒާމުތަކަށް ބަޖެޓުގެ ފައިސާތަކެއް އެބަވޭ. ތަންފީޛުކުރުން މުހިންމުވެފައި މިވަނީ. ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި ތަންފީޛުވަމުންދިއުން. އެ ގޮތުން ބޭސް ދައުލަތަށްޖެހޭ ފައިސާތަކުން ބޭސް ދައުލަތުން އަދި ޖޫރިމަނާ ދައުލަތަށްޖެހޭ ފައިސާތަކުން ޖޫރިމަނާ ދައުލަތުން މި ކަހަލަ ކަންތައްތައް މިއީ ތަންފީޛުކުރުވަންޖެހޭ ކަންކަން. އެ ގޮތުން މި ބިލުގައި ވަރަށް ރަނގަޅު މާއްދާތަކެއް އެބަ ހުރި ބައިނަލްއަޤުވާމީ. ސިޔާސަތަކަށް ހުނަރު ކާރޮބާރުތަކާއި، އަދި އެހެނިހެން ވިޔަފާރިތަކުން ބޭސް ޖޫރިމަނާ ދައުލަތަށްޖެހޭ ދައުލަތުގެ ކަނޑައެޅޭ ޖާގައިގެ ނިސްބަތުން ދައުލަތުން ގަވާއިދުތަކުން މި ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތަކުން، މި ބިލުން ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ ހިމެނޭ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނަ ގާނޫނުތަކެއް ހެދިގެން. ގަވާއިދުތަކެއް ހެދިގެން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޒަރޫރީގޮތެއްގައި ވަރަށް މުހިންމުވާ އެކަ އެ ގަވާއިދުތަކެއް ތަންފީޛުކުރުވުމަށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ފަރުދުންގެ ކުރިއެރުން ބޭނުންވާ. މިހާރު ވެސް ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތަށް ވަރަށް ބޮޑު ތަރައްޤީ ލިބިދާނެ. ބައެއް ފަރާތްތަކުން މި ކަންކަން ތަންފީޛުކުރުމުގައި ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކަށް ފަސޭހަ ގޮތެއްގައި، މި ބިލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ ދެން ފުރުޞަތު މިއަރުވަނީ.

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަހީދަށް.

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 ޤާނޫނު ނުހުރުމުގެ އިދާރީ ޤާނޫނަކީ ހުރަހެއްވެފައި މި އޮތް އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑުމެން ނަޒަރުކޮށްލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ވަރަށް މުހިއްމު ކަންތައްތަކެއް އެބަ ހުރި. މި ޤާނޫނުގެ ހާލަތާއި އިޤްތިޞާދީ ހާލަތަށް ބަލާއިރު އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އެކިއެކި ފަރުދުން މިއަދު ބަހަމުލުކަން އާދެވެފައިވާ އާދަކާދައިން ބަލާއިރު ވެސް މި ޤާނޫނަކީ މިހާރުން އިސްލާހުކުރަން ޖެހިއްޖެ ޤާނޫނެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި ޤާނޫނަށް މައިގަނޑު ގެއްލުމެއް މި ގެނެވުނީ 4 ވަނަ އިސްލާހުގައި. 2011 ވަނަ އަހަރު އިސްލާހު ގެނެވިފައިވާ. 2019 ވަނަ އަހަރު، 2020 ވަނަ އަހަރު، 4 ވަނަ އިސްލާހުގައި ހުށަހެޅިގެން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ދަނީ. އާދެ! އިސްލާހުގެ މައިގަނޑު ބޭނުމަކީ ޤާނޫނު ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރުން. ޤާނޫނު މަސައްކަތް މަސައްކަތުގެ ހުށަހެޅުމެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މާލީ ނިޒާމަކީ ހުރި އަސާސެއް މިކަމުގެ ސަރަހައްދުން ހެދިއިރުން.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން ހިނގަމުން ދަނީ ފޭރުމުން ގެއްސަ އޮތީ ނުހީ ހިނގުން ފެނިދާނެ ހާސަކާނ ވިޔަފާރި ރާއްޖެ ދައުލަތުގެ ނިޒާމުތަކީ ގޮތްތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ލީޑަރޝިޕް ޤާނޫނުތަކުގައި، ފުލުހުން ޖާމިޢާތަކުން އެކިއެކި ރައީސުންގެ ހުސްކުރުމާއި، ފެސްޓިވަލްތަކުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތުން ވަނީ. ހަދާފައިވާ ކަންނޭނގެ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މަސްލަހަތު އެއްޗެހި ވިޔަފާރި ދައުލަތުގެ އެއްބަސް އެއްވެސް ޤާނޫނުގެ ފެށިގެން އެއްވެސް ޖަމާޢަތްތައް، އެއްވެސް ކުއްލިއެއް، އެއްވެސް ދިރިއުޅުން މިދީ އެއްވެސް ފިޔަވަތި ހުޅުވިގެން ކުރިއަށް ދާނެ. އެގޮތަށް ހިނގާ ސަރަހައްދު ގާތުގައިވާ ދައުލަތް މުއްދަތު ޤާނޫނުގެ ވެރިކަން ބަދަލު އެގޮތަށް ސަރަހައްދު ގޮތުގައި ހިންގަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުގެ ގާނޫނު މި އިސްލާހު ގެންނަވައިދީ އަޅުގަނޑު ހިމެނޭ ކަނޑައެޅިގެން ފަރާތް ބޭނުންވާ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ހަރަކާތްތައް ކަނޑައެޅުން. ހަމަ އެއްގޮތަށް ދައުލަތުގެ އެކިއެކި ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި ތަފާތު ނަމަވެސް ފެންވަރު އެއް ފުރުޞަތުގެ ދަށުން ޤާނޫނު ވެސް ޤާނޫނުގެ ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހު ގެންނަވައިދީ ރައްޔިތުންގެ ހަރަކާތްތަކުގެ ކަމަށް ވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ހިއްސާ ބަދަލުކުރަނީ. އެކި ކުޑަކުދި ކުދިކުދި ރަށްތަކުގައި ތަފާތު ހަރަކާތްތަކުގައި ދައުލަތުގެ ލީޑަރޝިޕް ހުރި ހަރަކާތްތައް ހަރަކާތްތަކަށް ޤާނޫނު ހިތަކީ ހައްދެވި ޤާނޫނު ހުރިހާ ކަމެއްގައި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެކަމަށް ވަނީ. އެކި އެއް ސަރަހައްދުގައި ކަނޑައެޅިގެން ކުރިއަށް މިވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކަށީގެން ކަމަށް.

އަޅުގަނޑުމެން ވެއްޖެ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން ދިމާވާ ކަނޑައެޅިގެން ދައުލަތުގެ ހިއްސާ 800، 900 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައެޅިގެން ޖަމާޢަތްތަކުގެ ހަރަކާތްތަކުގައި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކަނޑައެޅިގެން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތިން ނ ކަމަށް ބެލެވޭ ބަހުގެ ސަރަހައްދު އިންތިޚާބު ހަމަޖެހިގެން ގޮސް ދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއީ އެހެން ކަމަށް ނުވަތަ ކައުންސިލުތަކުގެ ހުށަހެޅުމަކަށް. ދެން ހަމަ މިއާއެކު މި ގާނޫނުން ދެން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ އެއްޗެއް މުހިއްމު އެއް ކަމަކީ ޤާނޫނު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ބޭނުމާއި އެއްގޮތަށް އެއީ މިއަދާ ދެމެހެއްޓުމަށް ކުރެވޭ ކަންކަމުގެ ދެކެވުނު

ވަރަށް ބޮޑަށް މި އިސްލާހުގެ ސަބަބުން ފަހިވެގެންދޭ. މީގެ ނަތީޖާއަކަށްވާނީ ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތަކާއި ބޮޑެތި ވިޔަފާރިތަކަށް ބިލާސް ދެއްކުމަށް ފަސޭހަވެ، މި ނިޒާމު އިތުބާރު ހަރުދަނާވެގެންދިއުން. އަޅުގަނޑު އުންމީދީ މި ބިލަށް މި ގެނެވޭ އިސްލާހުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމީގައި ކުރި ނިގުޅައިގަތުން، ޓީ ނިގުޅައިގަތުން، ޓޫރިޒަމް ނިގުޅައިގަތުން މި ކަންކަން ދާއިމީކޮށް ބަހައްޓައި އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޤައުމީ ޙަރަކާތް ޤައުމީ ތަރައްގީގައި މުހިންމު ދައުރެއް ކުޅޭނެ ދިރިއުޅޭ ޤައުމަކަށް ވެގެންދިއުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުސަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް.

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދައްކަވަމުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު މިއީ ރާއްޖޭގައި ޓެކްސް ސަރުކާރަށް ހަރަދުގެ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް އިނގޭތޯ. މި ބިލު މުހިންމުވާ ސަބަބަކީ ދައުލަތަށް ލިބެންވާ ފައިސާގެ ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް ޓެކްސްގެ ތެރެއިން ދައުލަތަށް ހުންނަނީ ނުލިބި. މިހާރު ޓެކްސް އަޅުގަނޑު ބަލާލާ ގޮތުން ގޮތްގަނޑެއްގެ ޓެކްސްގެ ފައިސާއިން 15 ވަރަކަށް ބިލިއަން ރުފިޔާ ދައުލަތަށް ނުލިބި އޮތަ ހުރި. ޓެކްސް ދައްކާ މީހުން ދައްކާ. އެހެންނަމަވެސް، ޓެކްސް ދައްކަން މަސައްކަތްކުރާ މީހުން މަސައްކަތްކުރާ. ޤާނޫނީ ވައިލާ. އަދި ޓެކްސް ނުދައްކާ މީހުން ގެސްޓްހައުސް ޓެކްސް ނުދައްކާ. މީގެ ސަބަބުން ދައުލަތަށް ހިންގުމަށް ބަޖެޓު ލިބެންޖެހޭ ފައިސާ ވަރަށް ބޮޑަށް ކެނޑި ހަރަދު ފައިސާ މި ދަނީ އުނިވެގެން. އެގޮތުން ނަތީޖާއަކީ ރާއްޖޭގައި ޓެކްސް ބިލު މި ތަރައްޤީކުރުމަށް ޚަރަދުކުރެވޭގައި ވަރަށް ގޮތް މަޖުބޫރުވެއްޖެއެވެ. އެ ގޮތް މަޖުބޫރު ހާލަތްތެރިވާ ރާއްޖޭގައި ޓެކްސް ދައްކަން ޒިންމާދާރު އިޤުތިޞާދީ އެ ޓެކްސް ބަލައިގަތުން ނުވަތަ. އެއްގޮތަށް އާންމުކޮށް ފެނިގެންދާ އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަމަކަށް ބަޔަކުރަކަށްޖެހުން. ދައްކާ މީހުން ބަލާބަލަން ދައްކާ. އެ މީހުން ބަލާބަލަން ހުރިހާ ކަމެއް ކުރޭ. އެކަމަކު ނުދައްކާ މީހުންގެ ނަތީޖާއަކީ އެ މީހުން ހަމަ ނުދައްކާ ރިޝްވަތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ކަހަލަ ބިލެއް އައިމަ އެއްޗެހިކަން ވެސް މިއާ ބޮޑުތަކެއްޗެން އަޅުގަނޑުމެން މި ކަހަލަ ބިލެއްގާ ދެކޮޅުހަދައިގެންނުވާނެ. މިއީ ދައުލަތުގެ އާމްދަނީއަށް އަސަރު ބޮޑުވާއި، ޓެކްސް ނުދައްކާމުގެ އަސްލު ބޭނުމަކަށް ވާނެވަނީ ބަލާބަލަން ޓެކްސް ދައްކާ. ވިޔަފާރިތަކުން ޓެކްސް މި ނަގަނީ ރާއްޖޭގައި ދޫނިޔޭގެ އެހެން ގައުމުތަކާ އަޅާބަލާއިރުގައި ޓެކްސް ބޮޑެއް ނޫން. ޓެކްސް އާންމު ގޮތެއްގައި ރާއްޖޭގައި މިހިރީ އެއް ދުނިޔޭގެ އެހެން ތަންތަނުގައި ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކުގައި. ދުނިޔޭގެ އެހެން ތަންތަނުގައި 50% ވެސް ނަގާ. 40% ވެސް ނަގާ. 30% ވެސް

ނަގާ. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަލް ސިސްޓަމަކަށް ބަލާއިރު ޖުޑީޝަލް ބަޖެޓެއް ނޫން. ޖުޑީޝަލް މި ހުރީ ހަމަ ރާއްޖެއަށް ފުޅާވަރަށް. އެހެންވީމާ، ދައުލަތަކަށް ލިބެންވާ އާމްދަނީ އިތުރުކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ، އަޅުގަނޑުމެން އަދި ހާއްސަކޮށް މި ދުވަސްވަރު ނުލާހިކު ބޮޑު ދަރަނިތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޮލުގައި އެބަ އޮތް. މި އަންނަ އަހަރު ދައުލަތަށް އެބަޖެހޭ އެއް ބިލިއަން ޑޮލަރު. ދައުލަތަކަށް ލިބޭ ޓެކްސް ނުލިބިއްޖެ ކޮންތާކުން ނަގައިގެންތޯ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަރަނިތައް ދައްކާނީ؟ ދައްކާކަށް އެއްވެސް ގޮތެއް ނޯންނާނެ. މި ފައިސާއަކީ މަތިން ފައިބާ އެއްޗެއް ނޫން. އާންމުންގެ އަތުން ހަމަ ނަގާ ބޭނުންކުރަމުން ހަމަ އެ މި ހުރިހާ ދަރަނިތަކާއި މި ހުރިހާ އެއްޗެއް ދައްކަންޖެހޭނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. ކުރިއަށް އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓުގޮތުގައި ވަރަށް އުނދަގޫ އަހަރުތަކެއް. އެހެންވީމާ، ބޭނުން ބަރާބަރަށް ނުދައްކާ މީހުންނަށް މިގައި ހުރި އަދަބުތަކާ ވެސް ހަމަ ދޭންޖެހޭ އަދަބުތަކެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަމުގައި ވިޔަސް. އަޅުގަނޑަކީ ވިޔަފާރިވެރިއެއް. އަޅުގަނޑު ޓެކްސް ނުދައްކާއިރުވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑު ގެންގޮސް ޖަލަށް ލާންވީ. އެއީ އަޅުގަނޑެކޭ މައްސަލައެއް ނޫން. ބިލަކަށް ވަކާލާތުކުރިއިރުވެސް އަޅުގަނޑާ ދެކޮޅު ވެސް އަޅުގަނޑު ފިޔަވަޅުއަޅާނަން. އެއީ އަޅުގަނޑެކޭ މައްސަލައެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ބަލާބަލަން މި ކަން ކުރާ ބަދަހިކަން މިއަދު ފާހަގަކުރެވެން. އަދި ކަސްޓަމް އެ އިންފޯސްމަންޓަކާ މި ހުރިހާ ކަމެއް ވަރަށް ހަރުދަނާކޮށް ކުރަމުން ގެންދާތީ މިހާރު ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް ވެގެން. ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް ވެގެން. އެހެންނަމަވެސް، ރަނގަޅަށް މަސައްކަތްކުރެވިފައި މިހުންނަނީ. މިއީ އެއްވެސް މަސައްކަތަކާނުލައިވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މި ބިލަށް ތާއީދުކުރަން ނެތީން. އަދި ދެވަނަ ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދައްކާނަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމައިލާނީ. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަސީރަށް.

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަސީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް މި ގެނެވޭ އިސްލާހުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓެކްސް ނިޒާމަށް ވަރަށް ބޮޑު ހަރުދަނާ ރަނގަޅު ސިފަތަކެއް ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ. އަދި މި ބިލު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާއީލަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. އާދެ! ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓެކްސް ނިޒާމު ގާއިމުކޮށް، ތަޢާރަފުކޮށް ސަރުކާރު ހަރުދަނާ

ގޮތް ހުށަހެޅިދާނެކަމަށް ބަލައި ޝަފާފިއްޔަތާއި ދަނޑިވަޅުގައި ހިސާބުތަކެއް އެއްހަމަހަމަކަމާއި އެއް އުސޫލުން ދިނުމަށް ބަލައި މި ނިޒާމު ގާއިމުކުރީ ދަންފުޅިފަހުން އަދުގަނޑުވަރުންނަށް ދިފާޢީ ބާރުތަކުގެ ކުރިމަގު ފަންނުވެރި ޤައުމަކީ މި ކުރިމަގު ފަންނުވެރިންނާއި އަދުގަނޑުވަރުން ބޭނުމިތަކެއް އެންމެ ބޮޑަށް ފަހަރެއްގަ ކަމަށް ބޭނުންވާ ބޭނުންތަކެއް ދިމާލު. އަހަރު އެސްޓޯނިއާ ބަލާ ތަނުގައި ފާހަގަކުރާނެ ބަޖެޓުގެ ދަށުން ބޭނުންކުރާ ސަރުކާރު ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމުގެ އެއްވެސް ކަހަލަ ދަށުން ނިޒާމު ނުވާނެ. އެކަންކަމަކީ، މި ބިލުގެ ސަރަޙައްދު ބޭނުމުން ނަމަވެސް މިއީ ބަޖެޓު އަދަދުތަކުގެ ދަށުން ނުވާ ބަޖެޓުގެ އަދި އެ ބަޖެޓުން އަށަށްވުރެ ބޮޑުން ދުވަސް އެ ބަޖެޓުންނާ ބަޖެޓުކަމަށް ވާނެ. އަދި އާބާދީ ބަރަބަރު މި ބިލު ބޭނުންވާ ސަރަޙައްދު ބޭނުމުގެ ދަށުން ނޫން ފާހަގަކޮށް ގިނަ ބަޖެޓުގެ ސަރަޙައްދު ފާހަގަވާ ދިރާސާކުރުން. މަސައްކަތް ކުރަމުން ދާނެ ބާރުވެރިކަން ހިސާބު ތަނަވަސްވެއްޖެ ފަހަރު. އެކަންކަމަކީ، މި ދަރަނި ކުރަމުން ދިރާސާކުރަމުން ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ނަފްސަށް ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުން މާލިއްޔަތު ރަސްމީ ސަރަޙައްދު ބޭނުމަށް

ވިޔަފާރިވެރިން މި ދަށަށް އެންމެ ގޮތުގައި ބަޖެޓުން ބަޖެޓު ދައުލަތުން. ބިލު އަދަދުތަކަށް ބަލާ ބަޖެޓު ނުދެއްކި އަދި ދެއްކުމަށް މަސައްކަތްކުރުން މި ދަށަށް. އެކަންކަމަކީ، ބަޖެޓު މާލީކަމުގެ، ބާޖެޓު އަދަދުތަކަށް މާލިއްޔަތުގެ ކުދި ވިޔަފާރިވެރިންގެ ބަޖެޓު މާލިއްޔަތު، ބަޖެޓުތަކަށް ޑިރެކްޓް ނަގާ އެ ބަޖެޓުން އަދަދުތަކެއް ޑިރެކްޓް ޑިރެކްޓަރޭޓުގެ ދަށުން ވެރިކަން. އެކަންކަމަކީ، ބަޖެޓު ދަދުތަކަށް ބަޖެޓު ޑިރެކްޓަރުން ބަހާ ފާހަގަކުރާ ކުރި ކަމެއް، އެ ބަޖެޓުން މިސާލު ވަނީ އަނެއްކާ ވެސް ވިޔަފާރިގެ މަޝްރޫޢުތަކާ ކުރިމަތިލާ ކަންކަން ބަދަލު ވެސް. އެކަންކަމަކީ، އަދުގަނޑު ގޮތުގައި މި ކުރަނީ މި ބަޖެޓު ގޮސްފައިވާ ކަންކަމަށް ވެސް ދާއިރާތަކަށް. މި ދިރާސާ މިނިސްޓްރީއެއް ޑިރެކްޓަރީ ފާހަގަކޮށް ޑިރެކްޓް ފާހަގަކުރި 10 ދުވަހުން ޑިރެކްޓަރު ފާހަގަކުރާ ވެސް އެންމެބޮޑު ކުދި ދިރާސާކުރަން ކަންކަން ބަޖެޓުގެ ދިރާސާތަކުން. އިއުތިރާފު ދަރަވީ؛ އަދުގަނޑުވަރު މި ހުރި ކަމެއް މި ކުރަނީ ގައުމުގެ ބޭނުންކުރަން. އެކަންކަމަކީ، އަދުގަނޑު ގޮތުގައި ކުރަނީ މި ދިފާޢީ ބާރުތަކުގެ މި ނިޒާމު ގާއިމުކުރުން، މި ބަޖެޓު ދައުލަތު ފާހަގަކުރާ ބަޖެޓު ދައުލަތު ދަރަނި ގޮތުގައި ޢާއްމު އެ ބަޖެޓު އެ ދައުލަތު ދައުލަތު ދިރާސާކުރަން ބަހާ ބޭނުމަށް ދަރަނި ދައުލަތު ގޮތަކަށް އެ ބަޖެޓުންނަށް ވެސް އިހްސާސްތަކަށް ގޮތަކަށް މި ނިޒާމު ގާއިމުކުރުމަށް، އޮފީހުގެ ކުރިމަގުގެ ގާއިމުކުރުން ދިރާސާ. ޒަރޫރަތެއް އަދުގަނޑުވަރުންނަށް މި ދިރާސާ ކުރުމުގެ އަދުގަނޑު ވަކިވެފައިވާ ބަޖެޓުން ފަރާތް ފަރާތުގެ ބަދަލުތަކެއް ފިނޭންސް ބަޖެޓު ދަރަނިތަކުގެ ބާރާތަކަށް ބަޖެޓު ދައުލަތުގެ ފާހަގަކުރާ މި އޮފީހުގެ ބަޖެޓު ސަރުކާރުން. މިގޮތުން އަދުގަނޑުވަރުން ހަމަ ފާހަގަކުރާ ކާޑުތަކުގެ ގޮތްތަކެއް ދޭތެރޭ ސަރުކާރުގެ ކަންކަމާއި ގުޅޭ ކަންކަމުގެ ޤާނޫނު ގާއިމުކުރުމަށް، ކުރިމަގުގެ އެ ބިލު ހަރަކާތްތެރިކަން ދަށުން އެ ބަޖެޓުގެ ދިރާސާކުރާ ކާޑު ވެސް ދަރަނި ދަރަނި ދަރަނިތަކަށް ފާހަގަކުރާ ގޮތުގައި މިއަދު ދައުލަތު ހަރަކާތްތަކުގެ ވިޔަފާރި ވެސް އަންނަނީ ޑިރެކްޓަރުންނާ ދިރާސާތަކުގެ ދިރާސާ، މި ދިރާސާ ކުރުމަށް ސަރުކާރުން. އެކަންކަމަކީ، މި ދިރާސާ ކުރަނީ ދާއިރާ އަދުގަނޑުވަރުންގެ ބަޖެޓުގެ ދިފާޢީ އަދުގަނޑުވަރުންނަށް މި ދިރާސާ ބަޖެޓު ދައުލަތުން ބަޖެޓު ދައުލަތަށް އެކަށީގެން ފާހަގަކުރާ

ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ދޭނީ އެ ބޭފުޅުން އެ ދިމާވެގެން އުޅޭ މައްސަލައަކަށް އެޓެންޝަން ނުދެވިގެން ނަތީޖާއަކަށްވާނީ އެ ބޭފުޅާ އެ ކުރަމުން އަދި މައްސަލަތަކުން މަރުދުވެ، އާންމަކީ ދަރަނިވެރިވުމަކަށްވެ، މިހާ މާޔޫސްވެ ގޯތެރިއަކަށް ވަދެ އިންނަން މި ޖެހެނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިފަދަ ބިލުތަކެއް ބަހުސްކުރާއިރު އަޅުން ދިރާސާކޮށް މި ދެންނެވި ދާއިރާގެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް، މި ދެންނެވި މައްސަލަތަކާކުރެ ފައިސާ ދޭތެރޭ ރަޖިސްޓްރީވެގެން އެ މައްސަލަތަކަށް ބައްލަވާ ހޯދަން އެ ފުރުސަތު ފައިސާއެއް ދިނުމަށް، މި ދެންނެވި ބޭންކުތަކުން ވެސް ބައެއް ދިނުމަށް، އަންނައުވާ މިކަން ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މިސާލަކަށް، 30 ދުވަހުން ބޮޑު ދެއްކާ ކަމަށް އިންނަ ކަމަށް ވަންޏާ 30 ދުވަހުން ނުދައްކައިއްޖެ ހާލަތެއްގައި އެ ފުރަތަމަ އެޕްލިކޭންޓްގެ ބޮޑު ދަރަނިވެރިކަން އެއް ފަރާތަކަށް ވެސް އަދި ބޮޑު ނުލިބޭ ޖެނަރަލް ފަރާތަކަށް ވެސް. އެހެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަހަރުގަނޑު ގެވެނީ ދުވަހުގެ ފުލުސް ބާރަހު ސަރުކާރުން ޖެހޭ މައްސަލަތަކުން ވިޔަ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ފަސޭހަކަމާ އެކުގައި މައްސަލަތަކުގެ އަދި ދައްކާ ހިސާބަށް ބޭނުންވާ ޖެހޭ ފަރާތް ތަނަވަސްކަން ލިބި، ރައްޔިތުންނަށް ދީނިވީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ ފުރިހަމަ ދުވަހަކު ދުވަހަށް ލިބިގެންދާނެ.

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީއަށް.

ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޖަލްސާ ނުގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ގާނޫނު)އަށް މިއަދު މި ހުށަހެޅޭ އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ހަމަ އެހެނިހެން މި ބިލު ސްޕޮންސަރކޮށްދެއްވި ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު މި ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހަކީ ބަލާއިރު މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަމުން މި އިސްލާހަ ކަންކަން ހަމަޖެހޭ ގޮތުން ބޭރުގެ ދެނެގަތުން ފުރިހަމަ ބޮޑު ބޭނުންތަކެއް އުފެދިގެންދާ އިސްލާހެއް ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމަކީ ދައުލަތުގެ އިދާރީ ގާނޫނު ގަވާއިދުތަކުގެ ބައިތަކަށް ކުރިން ބޭނުންވާ ބާރުތަކެއް ހަރަކާތްތެރިކުރުމަށް ލިބިގެންވާ ބާރެއް އެ ޖަލްސާ ދެއްކުމާއި ކަނޑައެޅުމުގެ ދިރާސާކުރެވޭ ކަމަށް. މިހާރު މި އިސްލާހުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރާ އެއް ބޮޑު މިނިވަން ބަދަލުގެންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު މި ހުށަހެޅިފައި

އުކަން ހުރަސްޖެހޭ ގޮތް. މިހާރަށް ބޭނުން އުނދަގޫ ފައިސާތަކެއް ލިބެންޖެހޭ ގޮތާއި ލިބެންވާ ވަރާއި އަދި ލިބޭ ކަންތައްތައް. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމަ އެއާއިއެކުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން އެއްވެސް ބަޔަކު ޖެހުނަސް މަކަރު ހުށަހަޅާ އެއް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް، މުޅި ރައްޔިތުންނަށް އޭގެ ގެއްލުން ލިބޭނެ ކަމެއް. ހަމަ އެއާއިއެކުގައި ދައްކަންޖެހޭ ޓެކްސް ނުދައްކާމަކު ވެސް އެހެރަ ކަމެއް. އެކަމުގެ ސަބަބުން ގަވާއިދުން ޓެކްސް ދައްކަމުންދާ މީހުންނަށް އޭގެ ނަތީޖާ އަސަރު ނޫނިއްޔާމު ބައިނަލްއަގުވާމީ ގޮތުގައި އެކަން ވެގެންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވަން ބޭނުން މިހާރު ވެސް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ކޮންސޮލިޑޭޝަން ފައިސާދާން ހަމަޖެއްސުމަށް ހުރިހާ 42 ދުވަހެއްގެ ތެރޭގައި. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އޮތް ބިލު ހުށަހަޅައިފި ބިލު ނިމިބެހޭ ޓެކްސް ދައުލަތް ޖެހުމުން އެކަމުގެ ދަތިކަން އެކަމާ ގޮތް ފަރާތްތަކަށް އޮތްކަން އާ ބޮޑުވުން ފާހަގަކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ވެސް މި ބިލު ކޮމިޓީގައި މަޝްވަރާކުރުމުންދާއިރު އަދި އަޅުވައިލުމަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުން އެދޭކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިގައި އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަމަކީ މިހާރު ބާރުތަކެއް ލިބިގެންދާއިރު މިހާރުން ކަންތައް ހުރާނީ ޔަޤީންއެވޭ. އާދެ! މިހާރު ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނުއިރު، 2011ގައި ފެށިއިރާ އަލަބަރާއިރު މިހާރުގެ މިހާރު ކަންތައްތައް ވަރަށް ފަސޭހައިން އަޅުގަނޑަށް ދަންނަވަން ހުރިގޮތް. މިހާރަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް ގެނެވި، ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކަށް ވެސް ދެވޭން އޮތް އެންމެ ބޮޑު ފުރުސަތެއް އެ ބޭރުގެން ވަނީ ދެއްވާފައި އަދި ދަނީ ދެއްވަމުން. އެހެންވުމުގެ ސަބަބުން ޓެކްސް ދައްކާ މީހުންނަށް އިތުރު ފުރުސަތެއް ލިބިގެންދާ ކަމަށް، ފަސޭހަތަކެއް ލިބިގެންދާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހުރިގައި ޓެކްސް ނުދެއްކި ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް އިންސެންޓިވްތަކެއްގެ ގޮތުގައި ބަހައިގެން ފައިސާ ދައްކާއިރު 25%، 30% އެޅާވާނަސްގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ އެގްރިމެންޓްކުރުމުގެ ކުރިން. އެހެންނަމަވެސް، މި ޢަދަދު މިހާރުވަނީ 10%، 15%، 20%އަށް ކުޑަކުރުވައި އެކަމުގެ ގޮތުގެ ބަލަމުން. އެހެންވީމާ، އެއީ ޒަކާތުގަތުގައި ޓެކްސް ދައްކާ މީހުންނަށް ލިބިގެންދާ ވަރަށް ބޮޑު ލުއިއެއް. އަދި މިއީ މިހާރުން ދެއްވި ވަރަށް ބޮޑު ލުއިއެއް ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެހެންކަމުން މި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދޭނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓެކްސް ދައްކާ ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ރައްޔިތުންނާ ގުޅިގެން ހުރި މިފަދަ ކަމުގެއްގައި ވެލެވޭނެ ހުރި ހުރިހާ އެހީތެރިކަމެއް، ހުރިހާ އެއްބާރުލުމެއް އިހުތިސާބުތެރިކަމާ އެކުގައި ދެއްވުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާމިން ޙަބީބަށް.

ކުމުންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިން ޙަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް ގެނައު އިސްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރަން. ވީމަ އިސްލާޙުތަކާއި ގެނެސް، އެ އިމްޕްލިމެންޓްކުރުމުގެ ގޮތެއް ހޯދުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހިފައިވާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ ބައެއް ކަންކަން އެބަ ހުރި. މިގޮތުން ޓެކްސް ނެގުމުގައި އެންމެ ބޮޑު އުނދަގޫތައް މިހާރު މި ޖެހެނީ؛ ދިނުމަކުރުން މި ޖެހެނީ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކަށް، ރަނގަޅަށް ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން ޓެކްސް ބަރާބަރަށް ދައްކަމުން ދަތި. ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު ގަދަ ކަމުން ވެސް މިހާރު އެކަން ކުރިއެރުވުމަށް އަސްލުގައިވާ އެ ބައި ދައްކަމުން ދަތި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އަތުން ދިން ފައިސާއެއް ގެއްލުމަކީ މި ދަނީ ބޭރުގެ މުދާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިތަކުން. އެކަމުން މިލިއަން ޑޮލަރު މަސައްކަތު މިލިޔަން ގެއްލިގެން އެބަދޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުގެ ކަނޑާ ޤާނޫނެއް ކުރެވޭ މިވީ އިމްޕްލިމެންޓްކުރުމުން، ވެސް ފައިސާއެއް ދައްކަމުން ވަނީ ދިމާކޮށް މަސައްކަތްކުރަމުން ރައްކާތެރިކުރުމާ ހުރި ވިޔަފާރިތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. މިސާލަކަށް ވިޔަފާރިކުރާމީ ދިނުމަށް މިވާ ގޮތަށް ދިމާވާ ވިޔަފާރިތަކުން ރަނގަޅަށް ވިޔަފާރިކުރާ މުޢާމަލާތް ވެސް ބޭރުގެ ގައުމުތަކާއި މިވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ބަލަހައްޓަން އެންމެ ބޮޑު ބައި ކާރދު ކުރުމަކީ އިމްޕްލިމެންޓްކުރާ ޤާނޫނު ކަށަވަރު ކުރެވޭ އިންތިޒާމެއް މިހާރު ނެތް. ޓެކްސް ދައްކާ ވިޔަފާރިތަކުގެ އިންތިޒާމު ޓެކްސް ނަގައިދޭ ފިހާރަތަކުން އޮތް ވިޔަފާރިތައް ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަލަހައްޓާ ތަނުގެ ވިޔަފާރިވެރިން ދައްކާ ފައިސާގެ ސަރުކާރުގެ ކަންކަމުގައި ކުރިއެރުމެއް، މިއީ އުނދަގޫ ކަންތައްތަކެއް ނޫން ބަލާކަށް. ދައުލަތުގެ ސަރުކާރު ރަނގަޅަށް ބޮޑެތި އަދަދުތަކަށް ބޮޑެތި ނުހަނު ބޮޑު މިންވަރަކަށް. ސަރުކާރަށް ބޮޑެތި ފައިދާ ބޮޑު މިންގަނޑު. ބަޔަކު ރައްކާތެރި ކަމުގެ ބަލާކަށް ވިޔަފާރިތައް މިންވަރު އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުން އެގޮތަށް ރީތި ބައިވެރިވާ މިހާރު ބައިވެރިވާ ފައިސާ ބޮޑެތި ކަމާބެހޭ ޤާނޫނު ބަލާކަމާ ދައުލަތަށް ބޮޑު ފައިދާ ބޮޑު ފަރާތްތަކަށް ބަރާބަރަށް ކުރުމަކީ. އަޅުގަނޑު ބޮޑުކަމަކީ ބައެއް ދައްކަމުގެ ޓެކްސް ފައިސާ ދައްކާ ގޮތެއް ނެތް. އެއީ ސަރުކާރާ ކުރިއަށް ދިޔަ ވިޔަފާރިތަކުން ވެސް ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކެއް. ހަމަ ވެސް ނިމުނު ފަރާތްތަކެއް ދައްކާ ވިޔަފާރިތަކާއި ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކާއި ކުރިއަށް. އެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓް ކުރާ އިސްލާޙު ނުކުރާ ވިޔަފާރި. އެ ފަރާތްތައް ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނުގެ ބަޔަކު ކަންކަމުގައި ބޮޑު ފަހަރުން ޓެކްސް ކުރުމަށް ބަލާ ވިޔަފާރީގެ ފިޔަވަޅުތަކެއް. އަޅުގަނޑު ކަމުގެ ތަފާތު ދައްކާ ދައްކަމުގެ ފަރާތްތަކެއް މި ދައުރުގެ ދަށުން ވިޔަފާރިތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިވާ ކަންކަމަކީ ބޮޑު ތަފާތު ދައްކަމުން އެއްވެސް ބަލާ ޓެކްސް ބެލުމުގެ ކުރިއަށް ދިޔަ ފައިސާ ދައްކާ ގޮތަށް ރަނގަޅަށް ކަންކަން ކުރަން ނުދިނުމުގެ ގެއްލުން ބޮޑު ފަރާތްތަކަށް. އަޅުގަނޑު ތަފާތު ކަމަކީ ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުގެ ފައިސާ އަޅުގަނޑު ބަލަހައްޓާ ގޮތް. އަދި ތަފާތު ވިޔަފާރި ކުރާ ބައެއް ޓެކްސް ފައިސާ ނުދައްކާ ކަމުގެ ފިޔަވަޅުތައް ޤާނޫނީ ގޮތުން ވެސް ކަމެއް ދެކެން. މިއީ މާ އުނދަގޫ ކަމެއް.

ނުދޭން. އެކަމަކު މި ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދިޔައީ މީގެ ކުރީގައި އެއްޗެހިތަކަށް ވެސް ބައްލަވާފައިވުމާ، ހަމައެކަނި ފައިސާ ދައްކާ ފަރާތްތަކުގެ ފަހަރުން މިހާ ވެސް ވަޒީފާއަކަށްވަނީ. ޝަކުވާކުރައްވާނީ ވެސް. އާދެ ބަދަލުގައި މި ގެއްލު އަދަދުތަކަކީ އެތަކެއް މިލިއަން ޑޮލަރު ބޭލެސްގެ ގޮތުގައި. މިހެން މިތަނަށް ރާއްޖެ އައިސް، ވަޒަންވެރިވެ، މިހާރުގެ ދިރިއުޅެން ފަށަނީ މިގޮތަށް ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިފައި އޮތީމަ. ކޮންމެވެސް ދިވެހިއަކަށް ފަނަރަ ހާސް ރުފިޔާ، ދިހަ ހާސް ރުފިޔާ ދީފައި ކުންފުނި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައި އެ ކުންފުނީގެ ނަމުގައި އިމްޕޯޓްކުރަނީ. އެ ކުންފުނީގެ ނަމުގައި އެ މީހާ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކުރަނީ. ދިވެހި މީހާއަށް ވާނުވާ ވެސް ނޭނގޭ. އެހެންވެގެން މިފަދަ ކަންތައްތައް ބަލައި، ކޮންޓްރޯލްކޮށް އެ މީހުންނަށް، ދިވެހި މީހާއަށް ވެސް ފިޔަވަޅު އެބަ އަޅަންޖެހޭ. އެހެން ނުކުތާ ކަމަކީ ވަރަށް ފަސޭހަ ހާސް ރުފިޔާގެ ދަރަނިތަކުގައި އެތަކެއް ލައްކަ، އެތަކެއް މިލިއަން ރުފިޔާގެ އިންވެސްޓްމަންޓްތައް ހަރަކާތްތަކުން ވެސް މި ދަނީ. މިހާރު ބަލައިލީމާ އެނގޭނެ ގާނޫނުތަކުގައި ހަމަ ކޮންމެ ދިވެހިއަކު ވެސް ފެންނަން ނުހުރި ކަންތައްތައް އޮޅި ގާނޫނުތަކުގެ އެކި މީހުން އެޖެންސީތަކުން ހިފައިގެން އޮންލައިން ވިޔަފާރިކުރަނީ، ޕޮލިސީ ހަދައިގެން ވެސް މިހާރު ދަނީ ބޮޑުމިނުގެ ވިޔަފާރިއަށް. އެއީ މިކަމުގައި އެ ފުރުޞަތު އޮތީމަ މިހެން މިވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ ވެސް މިޒަމާނު، މިޒަމާނަކީ މި ކަންތައްތައް ރެކޯޑްކުރެވޭ ޒަމާނަކީ އެއް ދާއިރާގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށް ހިފެހެއްޓުމުގެ ދާއިރާ، ރަސްމީ ތަނަކުން ވިޔަފާރިތައް ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ މި ކަންތައްތައް އިސްލާހުކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް. ދައުލަތް ފުރުޞަތު ދެމުން ސޯޝަލްމީޑިއާ އިންޓަރނެޓް ބަލައިގެން ތަކީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްގެ މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްގެ މެންބަރު ޢަލީ މޫސާއަށް.

ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްގެ ރައީސް. މިއަދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ބޭސް ނަގުލާ ބޭރު އިދާރީ ގާނޫނު)އަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. ޙަޤީޤަތުގައި މި ބިލަކީ މިއަދު ޒަރޫރީ ވަރަށް ފުރިހަމަ ބިލެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އެއީ ދެކިގެން ދުނިޔޭގެ އެކި ޤައުމުތަކުގައި ބޭސް ނިޒާމަކަށް އެއްވަރަށް ބަދަލުކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން ދުވަހުން ދުވަހަށް ގާނޫނުތަކުގެ ބެހޭ ދާއިރާތަކުގައި އިދާރީ ބަދަލުތައް ވަރަށް ގިނައިން އަންނަ ދާއިރާއެއް. އެހެންކަމުން މި ބިލުގައި ބޭސްތަކުގެ ބަދަލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ބިލުގައި ބޭސް ނިޒާމާ ބޭސް ފަރުވާ ދޭ ވިޔަފާރި ކުރާ ނިޒާމުތަކާ ބެހޭ ކަންކަން ގާނޫނީ ގޮތުން ބަލަހައްޓާނެ ގޮތް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވޭ.

ނަމޫނާއެއްގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކޮށްލަން މި ދަނީ ބައެއް ކަހަލަ ބިޑުތަކަށް، ސަރުކާރުގެ ބިޑުތަކަށް ބިޑުކުރުވިގެންދާއިރު ޗެކްސް ކްލިއަރެންސް ހޯދުމަށް ބައެއް ކުންފުނިތަކަށް މަޖުބޫރުވެގެންދާއިރު އަދި ބައެއް ކުންފުނިތަކުގެ ބިޑުތަކަށް ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކަށް ކުރި ކުންފުނިތަކުގެ ކްލިއަރެންސް ނެތި ހުށަހެޅޭނެ ނިޒާމެއް ނެތްކަން. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް ބޮޑު ކުންފުނިތަކުން ބިޑުތައް، އެ ބިޑު ކާމިޔާބުކަން، އޭގެ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރަމުންދާއިރު ވެސް އެ ކުންފުނިތަކުގެ ވަރަށް ބޮޑު އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ބިޑުތަކުގެ ގޮތުގައި އަދި މިހާރުން ދައުލަތުގެ އިންވެސްޓްމަންޓާއި ކުންފުނިތަކަށް ދައްކަންޖެހޭ ބޮޑު އިންވެސްޓްމަންޓް ނުދައްކާ ވެސް ބިޑުތަކަށް ކާމިޔާބުކުރުވިގެންދާނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދޭ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން މިއަދު ހަމަހަމަ އުސޫލުން ކުރިޔަށް ކަމެއް ނުފެންނާތީ މި ބިލުގެ ތެރެއިން އެކަން ހައްލުކޮށްދޭން ދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އޭގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ މިކަމުގެ އަނެއް ރިޕޯޓަށް ބަލައިލާއިރު ވަރަށް ބޮޑު އިންވެސްޓްމަންޓް ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި ކުންފުނިތަކާއި އަދި އަމިއްލަ ކުންފުނިތަކުން ވެސް ނުދައްކާ އޮތްކަން. މި ގޮތުގެ އިސްލާހުގެ ސަބަބުން ނިޒާމުގެ ބޮޑެތި ރައްޔިތުންނަށް، ސަރުކާރަށް އެ އާމްދަނީ ކަނޑައެޅުމުގައި ޖަވާބުދާރީ ނިޒާމު ގާއިމުކުރުވިގެންދާނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން.

އަހަރެއް ފުރިހަމަ ޖީއެސްޓީ ބިލްސްގެ ދައްކަނީ. ބައެއް ކަހަލަ ޕްރޮކިއުމަންޓް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަނީ ގެބޮޑުކަން ބިލްސްކުރުވުން. މިކަން ބައްޓަންކުރަން ބޭކާރު ބިލުގައި ފުރިހަމަ ޕްރޮސީޖަރެއް ސަރުކާރުގެ ކުރިއެރުމުގެ ތެރޭ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. އޭގެ އިތުރުން ކުރިން ވެސް ވާނުވާއިރު ބައެއް އިޖްތިމާޢީ ފުލުހުން ގަބޫލުކުރައްވާ ގޮތުން އިންޑިއާއިން ވިޔަފާރި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ކުރަމުންދާއިރު މިފަދަ ގިނަ ފުރުޞަތުތަކާ ބަޔާންކޮށްގެން ރަޖިސްޓްރީ ވެސް ނުކުރާ ހިންގާ ފުރުޞަތުތައް. ނަމަވެސް، މި ފުރުޞަތުތަކުގެ ސަބަބުން ރަޖިސްޓްރީކޮށްގެން ރަނގަޅަށް ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ވިޔަފާރިކުރާ ފުރުޞަތުތަކަށް ދަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ގެއްލުންތަކެއް ވަމުން. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތުތަކުގެ ބައްޓަނަށް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ޖަހާ ގަވާއިދުތަކެއް ވިޔަފާރިކުރާ ފުރުޞަތުތަކަށް ޖަރީމާކުރުވި، އެ ފުރުޞަތުތަކަށް ބިލްސްކުރުވި ކުރުވުން ނިޒާމު ގެނެސްދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން އެހެން މުހިންމު ކަމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އޮޑިޓަރު ޖެނެރަލް ބައެއް މި ރިޕޯޓު ކަނޑައަޅާ ބައެއް މުހިންމު ބައެއް މުދަލަކާ ރިޕޯޓު ޕަބްލިކް ސްޓަޑީ ނަގައިގެން އަމަލުކުރި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގަމުންދާ ވިޔަފާރިތަކެއް. މިފަދަ ވިޔަފާރިތަކަށް ބިލްސްކުރުވުން ނިޒާމު އަދި މިހާރުގެ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނުވާކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ބިލްސްކުރުވުމަށް، ބިލްސްކުރުވުމަށް ހަމަ ރައްޖެއަށް ވިއްސާ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކަށް ބިލްސްކުރުވުމުގެ. އެއީ ކައިރި ގުޅުންތަކުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރުވިފައިވާ ކުންފުނިތައް ކަމަށް ވިއްސާ އަދި ޕްރޮޖެކްޓް ސްކޫލް ހަމަގައިވާ ކުންފުނިތައް ކަމަށް ވިއްސާ. އެހެންވީމާ، މި ގޮތުންނާ

ތެރޭގައި ކޮމިޓީގެ މަޝްވަރާގައި އިސްލާހުކުރެވިގެންދާއިރު އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެކަމަށް މުހިންމު ސަމާލުކަމެއް ދިނުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދަށް.

<u>ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 3/2013 (ޓެކްސް ނަގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ގާނޫނު)އަށް ގެނެސް އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވައިލަން. އަދި މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ ބިލަކީ ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް، ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށްގެންދާނެ ބިލެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އަދި ހާއްސަކޮށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރާއްޖޭގައި ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ ނިޒާމު ތަރައްޤީވެގެން އައިއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމް ރައްޔިތުންނަށް، ދިވެހި ވިޔަފާރިވެރިންނަށް އެންމެ ފުރިހަމައަށް މިކަމާ ބެހޭ ކަމުދާގޮތަށް ފުރިހަމަކުރުމުގައި ނިޒާމަކަށް އެބަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުން. ހާއްސަކޮށް ވަރަށް ގިނަ އަތޮޅުތަކުގެ ވިޔަފާރި، ކުދިކުދި ވިޔަފާރިތައް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވިޔަފާރިތަކަށް ކުއްލިއަކަށް ޓެކްސް ނަގަން ފެށުމުން ދިމާވި ދަތި އުނދަގޫތައް ދިމާވެގެންދިޔަކަން ވެސް އޭރު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވިގެންދިޔަ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އެ ފާހަގަކުރެވޭކަން ނެތިން. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަން ބޭނުންވަނީ މި ނިޒާމު ތަޢާރަފުވެގެން ނުވަތަ ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރިހާ ވިޔަފާރިތަކަށް ނުވަތަ ޓެކްސް ދައްކަންޖެހޭ ހުރިހާ ވިޔަފާރިތަކުން ފުރިހަމައަށް ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި ދިމާވާ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލަތަކެއް އެބަ ހުރި އަދިވެސް. ބޮޑެތި ފަރާތްތަކުން ޓެކްސް ބަރާބަރަށް ދައްކަމުންދާއިރު އަދި ހާއްސަކޮށް ކުދި ކުންފުނީގެ ވިޔަފާރިތަކުން ޓެކްސް ދައްކަމުންދާއިރު ބޮޑެތި ވިޔަފާރިތަކުން ޓެކްސް ނުދައްކާ ތިބުން ފެނިގެން އާދޭ ފަހުން އާދޭ ހިސާބުގައި ރައީސަކަށް ނުހަނު ބޮޑަށް ގާތްތިރި ވާތީ ޓެކްސްގެ ބޮޑު އަދަދެއް. އެކަމުގެ ސަބަބުން ޓެކްސް ދައްކާ ފާހަގަކޮށްފައި، ޓެކްސް އަނބުރާދޭން ދައްކާ ފާހަގަކޮށްލަން، ޓެކްސް ދައްކަމުންދާ ފާހަގަކުރާ ދޭ އެއްވެސް ފުރުޞަތު ނެތް. އަދި އެއާއެއްކޮށް މީހާއިން ވެސް ބަލާ ފަރަތަފަރަތަށް ކުރިއަށްދާ ވިޔަފާރިތަކަށް ވަށައިގެން ނުވަތަ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކަށް ކުއްލިއަކަށް ވަށައިގެންވާ އަލަށް ނިޒާމު ހަމަޖެހި މިހާރަށް ނިސްބަތުން ބޮޑު އަދަދުތަކެއް ޒިންމާދާރުވާ ކުދި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކަށް ދަތި އުނދަގޫތައް ކުރިމަތިވާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަން. ވަރަށް ގިނަ ކުދި

ވިޔާފާރިތަކަށް ކުއްލިއަކަށް މީހާއިން ވަދެ އެ ކަންތައް ކުރަނީ އެންމެ ރަނގަޅަށް ބޭންކުގެ ނިޒާމު އޮތީ ނުވަތަ ބޭންކާ ބޭރު ކަންތައް ކުރަނީ އެންމެ ރަނގަޅަށް ނޫނެކަން، ވިޔާފާރިކޮށްފައި ހުންނަނީ ރަނގަޅަށް ނޫނެކަން ބުނެ އެ ކުރާ ޤަރުޟަށް އަދަދު އެބައޮތް ތަޢާރަފު ކުރިއާއަކަށް އިޞްލާޙުވެގެން ދިއުމަށް އެ ކުރި ވިޔާފާރިތަކުގެ ފުރިހަމަކަން ދެއްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ އަދަދު އޮންނަނީ ނުދެއްކޭތީ. އެހެންވީމާ، މީހާއިން މި ކަންކަމާ ދޭތެރޭ ސަމާލުކަންދޭން އެބަޖެހޭ. އަދި ހުއްސަކޮށް މި ގޮތުން އިސްތިޢުމާލުކުރުން، ރަނގަޅުކުރުން އަންނައިރު މި ކަންކަމަށް ސަމާލުކަންދޭން ކަމަށް ވަންޏާ ކުދި ފަންޑިގައި ނުވަތަ އަދަދު ވިޔާފާރި ފަރާތްތަކަށް ދާޚިލުވާ ގޮތަށް މި ދަރަނި އުނދަގޫތަކަށް ތައްޔާރުވާން އެބަޖެހޭ.

އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ؛ ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ބޭންކް ނިޒާމާ ބޭނުން އަދި ފައިސާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީވަމުންދާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަރައްޤީވަމުންދާ ފިނޭންޝަލް ސެކްޓަރ ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރުޞަތުތައް ބޮޑުކުރުމަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް، ދިވެހި ފިނޭންޝަލް ސިސްޓަމް ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ އަދި ޤަވާޢިދުތަކާއި ގުޅޭ ކަންކަން ތަރައްޤީކޮށް ރެގިއުލޭޓް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު، ސެކިއުރިޓީޒް މާރކެޓް ތަރައްޤީކުރުމަށް، އިންޝުއަރެންސް އަދި މިނިސްޓްރީގެ ދައުރު މުހިންމު ކަމެއް. ފާއިސާގެ ބާޒާރު ހިލޭ މުދަލާއި ބޭނުންކޮށްފައި އިންވެސްޓްކުރާ ފަރާތްތަކަށް މުހިންމު ހިދުމަތެއް ސަރުކާރުން ފޯރުކޮށްދޭ ފައިސާ ޚަރަދުކުރުމުގައި ޤާނޫނާ ޚިލާފު ކަންކަން ހިނގާ ފިޔަވަޅު ނުއަޅާ ކަމަށް ބަލާ ގޮތަށް ވިޔާފާރިވެރިން ފަރާތުން ބޭނުންކުރާ ފައިސާގެ ނިޒާމު ރަނގަޅުކުރުމަށް ބޭނުންވާ މާލީ ނިޒާމުގެ ސަލާމަތާއި ފައިނޭންޝަލް ދާއިރާ އިންޝުއަރެންސް ކުރުމުގެ ސިސްޓަމް ތަރައްޤީކުރުމަށް ފިޔަވަޅުތައް ފުޅާކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، އެ ސިޔާސަތު ހިންގުމަށް ދިރާސާކުރެވިފައި ހުރި ރިޕޯޓުތަކުން ރެގިއުލޭޓް ކުރެވޭ ފަރާތްތަކާއި ރޭޓިންގ ޖަހާ ތަރައްޤީކުރުމާއި އިންޝުއަރެންސް ސަރވިސް ފުޅާކުރުމަށް.

އަދި އިންޝުއަރެންސް ކޮމްޕެނީތަކުން ފައިސާ ނުދައްކާ ކަމުގައި ހިފެހެއްޓުމުގެ ކުރިއެރުމަށް ބަލައި ފޯރުކޮށްދޭ ސާފު ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތަކީ ބޭނުންތެރި ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ބޭންކުގެ ސިޔާސަތު މިއަދު އިންޝުއަރެންސް ފަރާތަށް ނުދެއްކޭ ސިޔާސަތު. އިންޝުއަރެންސް ކުރިއަށް ފެއިލްވެފައި އޮތް ސިޔާސަތު. މި ސިޔާސަތު ފުރިހަމަކުރުމުގައި ދިރާސާކޮށް ދެނެގަނެ ހިއްސާކުރުމުގެ ފުރިހަމަ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމަށް.

އިންޝުއަރެންސް އޮނިގަނޑު ނޫނީ ކޮމިޓީ ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ރިޕޯޓުގައި ވަނީ އިޖުރާއާތު ބެލެހެއްޓުމުގައި ބޭނުންކުރާ ޚިދުމަތްތައް. އަދި އިންޝުއަރެންސް ދެމެހެއްޓެނިވި ބޭނުމުގައި ޚަރަދުކުރާ ފިޔަވަޅުތައް.

މި ދާންޖެހޭ ހިދުމަތްތަކަށް އެންމެ ރަނގަޅަށް ފުރިހަމަކޮށް ދިނުން ގޮތަކަށް ހުރިހާ ކަމެއް ފުރިހަމަކޮށްދެވޭނެ ގޮތަކަށް މި ކަންކަން ފުރިހަމަ ބައްޓަންކުރަންކަމުގެ އުއްމީދުގައި އިސްލާހުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން މަސައްކަތްކޮށްގެން މި ބިލު އިސްލާހުކޮށް ރަނގަޅުކޮށްގެން އަންނައިރު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރަން. ދެއްވި ފުރުސަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޖާހިދަށް.

<u>ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޖާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނު)އަށް މި ގެނަ އިސްލާހަށް އަދި މިފަދަ މުހިންމު އިސްލާހެއް ހުށަހެޅި ކަމަށް ޓަކައި ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. މި ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑު އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކޮށްލަންބޭނުން އެއް ކަމަކީ ކަމުގައި ދެކެނީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އުނދަގޫ ބަސްތަކުގެ ނިސްބަތުން ދިއުމުގެ ގޮތުން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި. މިއީ ވަރަށް ރަނގަޅު، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސަކީ މިއީ ވަރަށް ރަނގަޅު ކުރިއެރުމެއް ހޯދާ ކަމެއް ކަމަށް. އަދި ދިވެހިންގެ މުސްތަޤްބަލަށް ޓަކައި ކުރެވޭ ރަނގަޅު ކަމެއް ގޮތުގައި ސިފަކުރެވިދާނެ. އެންމެކުރީގައި މި ބިލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދައުރުގައި، 20 ވަނަ ދައުރު އިވުނީ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގައި ކުރި ކަންކަމެއްކަމާ. މިއީ ބަޖެޓުގައި ފެށި ހުރިހާ ކަމެއްގެ ފެށުން. ފުރިގެން އައީ 2010ގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތަށް މިއަރަނީ އިހްސާސްކުރާތީވެ ކަމެއް ރަނގަޅު ކުރިއެރުމެއްކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މިހާ ފާހަގަކޮށްލާހިތުގައި، މި ބިލު ބޭނުން ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރު ގަސްދުކުރަނީ ރާއްޖޭގެ ކަންކަން ހިނގާ ގޮތް ބަލައިލެވޭނެ ގޮތަކަށް. އެކަން ރަނގަޅަށް މިހާރުވަނީ ހިނގަމުން އައި އެއް މުއައްސަސާއަކީ މިއީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބިލުގައި ފެނޭ އަދި މީގެ ކުރީގައި ފެނޭ އަޅުގަނޑު އަބަދު ފެނޭ ވަކާލާތުކުރާ ކަމަކީ މިއިން ކޮންމެ ގާނޫނަކަށް މި ގެނަ އިސްލާހުގައި ދެފަރާތަށް ހަމަހަމަ ގޮތެއް އޮންނަންޖެހޭނެ. ރާއްޖޭގެ ކަން ހިނގާ ގޮތާއި، ގާނޫނުގައި ލިޔެފައި އޮންނަ ގޮތާ މިއީ ތަފާތު ދެގޮތެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެކަން އެހެން އާންމުވީމާ އަޅުގަނޑު އެކަން މި ފާހަގަކުރަނީ. މިސާލަކަށް، މިހާރު މި އޮތް ގޮތުން ފެއްޖެއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު، ވަރަށް ރަނގަޅު ކަންތައްތަކެއް މި ބިލުގައި ހިމެނިގެން އެބަދޯ. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުން ދޭންވާ ފައިސާ ނުލިބުނީމާ ދެން އޮތީ ޖުޑީޝަރީގެ އެހެނަސް ދޭންވާ އަދަބުގައި މި އިންނަނީ. ސަރުކާރަކުން

އޭނައަށް ފައިސާ ނުދިނީމާ ދެން ކިހިނެއްތޯވީނީ؟ އެއީ އެއް ކަންބޮޑުވުން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި ނަމަވެސް މިއަށް ކޮންމެވެސް ބަދަލެއް އެބަ އަންނަންޖެހޭ. އެންމެންނަކަށް ވަޒީފާއެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންމެންނަކަށް ވެގެންނެއް ނޫން. ބައެއް މީހުން މަސައްކަތް ވެސް ރަގަޅުން. މަކަރު އެއީ، ދުނިޔެ އިންސާނުން މިއީ. އެހެންވީމާ، މަކަރު ހަދާ ބައިވަރު މީގެ ތެރޭގައި އުޅޭނެ. ބަޖެޓުގައި ވެސް އެ ފައިސާ ނުލިބިގެން ބޭކާރު މީހުން ވެސް އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، އެ މީހުންނަށް ވެސް ކޮންމެވެސް ގޮތެއް އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ދެން އެހެން ހުރިހާ ގޮންޖެހުން ވެސް ފާހަގަކުރިއިރު ކުދި ވިޔަފާރިއާއި ބޮޑު ވިޔަފާރިއާ ތަފާތު. މިއީ މިހާރުގައި ވެސް މި މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުގައި އަޅުގަނޑު ދެއްކި ވާހަކައެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މުއައްސަސާތައް، ޖަމްޢިއްޔާ ސަރަހައްދުން ބޮޑު އަދަދު ބޮޑުވުމާއި ވަރަށް ދަސްވެގެންދޯ. ގިނަ ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރިޕޯ ކޮމިޓީތަކުގައި ވެސް އަސްލު އިންސާފު ކިޔަން މި ހުންނަނީ މިކަހަލަ ނޫން، ތަފާތުތައް ހުންނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ތަފާތުކުރަން މާ ބަރު އެއްޗެއްސެއް ނުވިސްނޭ. ބޮޑު މުއައްސަސާތަކުގައި ވިޔަފާރިއާ ކޮޅުގައި އެހެން ޖަވާބުން، ބިޒްނަސްގައި މުއައްސަސާތަކުގައި ބޭކާސް ނުވަތަ ކާކުރަވާފައިވާ އެހެން ޖަވާބުއްތޯ. ކަނޑައެޅޭ ފިޔަވަޅު ވިޔަފާރިއާ ދުވަހުން ބަންދުކުރޭ. އެއީ މިފަދަ ކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދުވި ނިޒާމުގެ މުއައްސަސާތައް، ދުވި ނިޒާމު ފޮތަރިން ހުރީ ބަލަހައްޓާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. މިގައި އޮތީ އަސްލު ކަންބޮޑުވުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަން ހިނގާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، މިކަމަކީ ބިނާކުރެވިފައި އޮތް ބެލެހެއްޓުމެއް ނޫން. މިހާރު މި އޮތީ ގޮސްފައި ފަރާތުން އެބަ ހިފާ މި ބަޖެޓުގެ ފައިސާ ދޫކުރުމުގެ ބޮޑު ކަމެއް ދެނީ. މިއީ

ވެސް އަދި އަހަރު، ދެ އަހަރުވާއިރު ވެސް މި އުޅެނީ ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތްތަކާ މީހުންނަށް އެ ދޭންވާ އެއަށްވުރެ ކުޑަ އަދަދު ވެސް ނުދެވިގެން. ޖަޒީރާ އެބަ ހުރިކަން އަތޮޅުތަކުން އެނގޭ ޗާޓުން ޝަރީޢަތާއި މި އަރުވާ ހަވާއިން ޖަޒީރާ ހުރިކަން އެބަ އެނގޭ. އެއް އަތޮޅު ޖަޒީރާ ހުރިކަން އެބަ ދަތުރުކުރުން އަނެއްކާވެސް ކަނޑުން ޖެހޭއިރު މި ބަނދަރު ކުރީ ސަރުކާރު. ރައްޔިތުންގެ އެއްވަރަށް ދޭންޖެހޭ ކޮންމެ ފުރަތަމަ ކުރީ ސަރުކާރު. އަތޮޅުތަކުގެ ގަތުލައިދިން ޖަޒީރާ އެބަ ހުއްޓޭ. ކޮންމެވެސް ހަމަހަމަކަމެއް ނެތްކަމަށްޓަކާ. މިސާލަކަށް މަސްވެރިންނަށް 48 ގަޑިއިރުގައި ދުރު ކަމަކަށް ވެއްޖެއްޔާ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ދޫނި ހިފާފަ 48 ގަޑި ފަހުން. ލިބިފައި އޮތީތޯ، އެގޮތަށް ވެސް އެ މީހުން ގޮސްލާނެތޯ. ނޫނީ 48 ދުވަސް ފަހުން އެ ޖަޒީރާ ލިބޭނެ ކަމަށް އެ މީހުން ވެސް ގޮސްލާނެތޯ. އެހެންނޫނީ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ހުރި ބޭނުން ނިޔާވުން ހަމަހަމަކަމަށް ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެކަށީގެން މި ބޭނުމުގައި މިވާ ގޮތެއް ދީ މިހާރުގައި ހިފާ މިހާ މި ހުރިހާ. ދީ މިހާރު ދުވެސް ދުށާ ތަނަކުން ދިނީމު. ދުށާ ތަނުން ނުދިވެހިންގެ އަނގަތަން ދުށާ ތަނަކުން ނުހުށަހެޅޭން. އެހެން މި ދީ. މިހާރު މި އެކަމަށްފިން ވެއްޖެއްޔާ މި ގެއްލޭ ކަށުގެ ކޮމިޝަނުގެ އިސްލާހުތަކުގަ މި އަނގަ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ މި އަނގަނި ވަތްތި ބިރުދިނުން. ދައުލަތުން ލިބޭނެގޮތް. އަދިދު ވެސް ދައުލަތުން ނުލިބިޖެއްސާ އަނގައަށް ހަމަ ގޮތް. ދައުލަތުން މަދުވެއްޖެއްޔާ އަނގައަށް ވަނީ ގޮތް. އަނެއްކާވެސް ވެސް ހުށަހަޅާފައި މިހިރަ އަނގަ ކޮންމެ ގުދުރަތުގެ ތެދުވިން. އަތޮޅުތަކުން މި ދޭތެރޭ މި ޖަވާބު ބޭނުމާ ގޮތުން ވެސް މި ޖަވާބުގެ ވާހަކަ އެކޮޅު ބޮޑުވުން ދައުލަތުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރާއްޖެ އިސްލާމީ ދާއިރާ މި ރާއްޖެއަށް އެކޮޅު ލިބިއެން ޖަވާބު ވަނަން ދެކޭ މި ސަރުކާރު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަގުތު ހަމަވީ އިނގޭތޯ. ރާދު! މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފަށް.

ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޖަލްސާ ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ގާނޫނު)އަށް މިއަދު މި ގެނެވޭ އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށް ޖަލްސާ ވިލާފުގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ދައުލަތުގެ ލިބެންޖެހޭ ދައުލަތުގެ ޖަލްސާ ބަޔާން ޖަވާބުދާރީކަން ނުދެއްކޭ ވަރަކަށް. އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަޖެހޭ ގަސްތުގެ ގޮތުގައި ހިންގާ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެއްބަސްވުން އަކީ ގާތުގައިގެން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްތެރިކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ މިލާފުރިޔާން ވެސް އެބަޖެހޭ އަދި ގޮތުގައިން.

ސަޕޯޓާއަކަށް ވެގެންދާނީ ޤައުމެއް މުއްސަނދިވުމަކީ އެ ޤައުމެއްގެ ވިޔަފާރިކުރާ ބަޔަކަށް އިތުރަށް ގިނަގުނަ މަންފާތަކެއް ކުރާނެ ކަމާމެދު އަޅުގަނޑުމެން ދެބަސްއެއް ނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ ވަރަށް ގިނަ ބޭކަލުންތަކެއް ބައެއް ފަރާތްތަކުން ނުދައްކާ ހުރިކަން. އަދި ގިނަ ފަހަރަށް ރިޕޯޓު ވެސް ހުށަހަޅާކަން. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ގާނޫނުގައި ބޭނުން މި ހިމަނާފައި މިވަނީ ބައެއް ފަރާތްތަކުން ރިޕޯޓުތައް ވެސް ހުށަހަޅާ ދައުލަތަށް ބަލައި މި އިތުރަށް ބޭނުމެއް ދައުލަތާ ފައިދާވާ އިޤްތިޞާދީ ބާރުވެރިކުރުމަށް، ބޭނުމެއް ދައުލަތުގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ބޭނުމެއް ހިންގައިގަތުމުގެ ބޭނުންތަކައި ހުށަހެޅިގެންދާ އިސްލާހުގައި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ ކުރީ އަދި މިހާރު ފަންނީގެ ވިޔަފާރިވެރިން ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބޭނުން ދައްކާކަން. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ ބައެއް ބޭނުން ވިޔަފާރިވެރިން ބޭނުން ނުދައްކައި އެ ބޭނުން ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި ރަށްޓެހިންނަށް ދައުލަތުގެ ފައިސާ ނުދައްކާތީ ކަންތައްތަކެއް ކުރަނީއެވެ. ދައުލަތު ދަރަނިވެރިވާ، ދަރަނިވެރިވާ، ނަގާފައި ހުރި ބޭނުން ބޭނުންކުރޭ ޒުވާނުންނަށް ނަގައިފި ގިނަ ފަހަރަށް އެކަމަށް ދެކޮޅަށްވެފައިވާ ފަރުމާތަކެއް ހުރި ކަން ސާފުކޮށް ދެކޮޅު ހުށަހަޅަމުން.

އަދި ގެންގޮސްގެން ނަގަފައި އެ ފައިސާ ހުށަހެޅުން ބަލައި ނުދައްކައިގެން މަސައްކަތްކުރުން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދަނީ ގާނޫނުގެ ހިސާބުގެ ހުރިހާ ނިޒާމުތަކެއް ބާރުއަޅައިގެން ބޭނުމުގެ ބޭނުންތަކުގެ އިސްލާހު ގާނޫނުގެ ހިސާބުން، ގާނޫނުގެ ރަނގަޅަށް ބޭނުމުގެ ދިނުމުގެ ވިޔަފާރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިތަށްއަރާ ގާނޫނީ ފައިސާ ފަހިކުރެވޭ އެކަމާ ހުށަހަޅާފައިވާ ބަލަމުން. އަޅުގަނޑުމެން މި ދުވަސް ފަހުން މިފަދަ ގޮތަކަށް ދަރަނި ދެއްކުމުގެ ފަރާތްތަކާ ގާނޫނުގެ ހުޅުވާލެވިފައި ފަހުން ފައިސާ ވަރަށް ދެކޮޅު ފައިސާ. ނަމަވެސް، އެ ދިނުމެއް އެ ބަޔަކު ނުލިބިގެން އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން ދޭ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިކަމުގެ ބައެއް ވަގުތު ގާނޫނުގެ ބޭނުން ފާހަގަކުރެވޭ ހުޅުވާލުމެއް، މިހާރުވެސް ރަނގަޅު ނިޒާމެއް މި ގާނޫނުގެ ދިރާސާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ފަހުގައި ގާނޫނުގެ ބޭނުން ރަނގަޅު ކުރުމަށް ފަރާތްތަކެއް މި ވިޔަފާރި ހާމަކުރަން ފާހަގަކޮށްލަން. އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު ގާނޫނުގެ ބޭނުންތަކެއް ބޭނުން ފެނިގެން ދަނީ 99% މިގޮތަށް ގާނޫނުގެ ނިޒާމުގެ ބޭނުން ހޯދުމުގައި ފަހަރު ވަގުތުތަކުގައި ކުރިން ބަޔަކު ބޭނުމެއް ހަދައިގެން ދިރާސާކޮށްފައިވާ ނިޒާމެއް ބޭނުމަށް އެ ނިޒާމު ފަރާތްތަކުގެ ޚިދުމަތް ބޭނުން ނުކުރެވޭ. މިގޮތުން، އޮފީހުގެ ޚިދުމަތް ބޭނުންކުރާ އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނީ ނިޒާމުން ރަނގަޅު ކަމަކަށް ދެކެން ގާނޫނުގެ ބޭނުމުގެ ބާރު ނުލިބޭ ގާނޫނަކީ ދިރާސާކޮށްދީފައި ވާހަކަ ދައްކައިގެން ބޭނުން ހުރިހާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދެކެވުނު ވާހަކަ ކަމުގައި މި ހޯދައިގެން ނުދެއްކޭތީ. މިގޮތުގެ ބޭނުމަކީ ދިރާސާކުރުމުގެ ގާނޫނީ ބަދަލު ގެނައުމާ ގުޅޭ ނިޒާމު ޖާގަ ދެވޭ އެ ބޭނުމުގެ ކަމުގައި ބޭނުން ނިޒާމެއް މިހާރު ބަލައި އެ ވަގުތު ދީގެން އެ ބަޔަކު ދިނުމަށް ހަމަ ގެނައުމާ ގުޅޭ ފެންނަ ފަރާތްތަކެއް. މިހާރުކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. ބޭނުން ނުލިބުމަށް ބޭނުން ބޭނުމެއް ގެނެސް އިތުރަށް. ގާނޫނުގެ ފަސޭހަ އޮތީ ފަރާތްތަކުން އަސްލު މިގޮތަށް ފަސޭހަ ގާނޫނުގެ ބޭނުމަކީ، އެ ގާނޫނުގެ ފަސޭހަ އެ

ފައިސާ ވަންނައިރުގައި، އެ ޖެނެރޭޝަންފުރި ހުރީއިރުގައި އެ ކުރީގެ ބޭނުން ގޮތަކަށް ކުރީ ހަމަ ޓެކްސް ފައިސާ ވެސް ކުރިޔަށް އެ މިހާރުގެ އެކައުންޓަށް އެ ފައިސާ، އެ ކުންފުނިތަކުގެ އެކައުންޓަށް ފައިސާ ޖަމާކުރާ ގޮތަށް އަދިވެސް ހިތޮން މި މައްސަލައަށް ބަލައިލުން ގޮތުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިސަރުކާރަށް ބޮޑު ނުވަތަ ބިލުތަކާއި ދިމާވެފައި ހުރި ކަންތައް ކުންފުނިތަކުން ވެސް ބޮޑު ދައުލަތް ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް، ދިފާޢީ ދާއިރާ އެހެން މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ގެއްލުން ދަރަނިތަކާއި ކުންފުނިތަކުގެ ވެސް ހުރިހާ ދަރަނިތަކުގެ ވެސް ޤާނޫނީ. އެހެންވީމާ، އެ ކަންކަމަށް ބޮޑު މައްސަލައަކާ ހުރި ދިހަ ފަރަކަތް ކުންފުނިތަކުގެ ބޮޑު ދައުލަތަށް ބޭނުމުގެ ގޮތުގައި ވިޔަފާރި ސަރުކާރު އެހެން ދައުލަތް ގެނެސްދޭނެ. އެ ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑު ގޮތެއްގައި ނިކަމެތި ކުރަމުން ގެންދާ ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިކަމުގެ ބަރުވެރިކަން އެ ކުންފުނިތަކާއި ބޮޑު ދައުލަތަށް ގެއްލުމެއް ލިބިގެން ނުވާނެ ކަމަށް ދެކެން ބަލާލުމަށް ކަމެއް ހުރި ގޮތުގައި ވާނީ އަދި މީގެ ތެރޭގައި ގެނެސްދޭ ކަމެއް ކޮށްދޭ ގޮތަކަށް ކަންތައް ހިނގާނެ ގޮތް ވިސްނާލަދެއްވުން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ. ދެން އަޑުއަހާލެވޭ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާޙަށް.

އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާޙު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު އަޑުއަހާލެވުން މި މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރަމުން މި ދަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ބޮންޑު ނުވަތަ ބޮޑު އިދާރީ ޤާނޫނު)ގައި ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާޙުތަކާ ބެހޭ ބިލު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު މި ބޮންޑު ނުވަތަ ބޮޑު ޤާނޫނަށް މި ހުށަހަޅުއްވާފައި މިވަނީ ވަރަށް މުހިއްމު އިސްލާޙުތަކެއް. މި އިސްލާޙުތަކަށް މި މަޖިލީހަށް ޒިންމާވާއިރުގައި ކަމަށް ޖަހާއި ދިވެހި ސަރުކާރަށް، ހެއްސަކަން އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަދި މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެއްކޮށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. މި ޤާނޫނަކީ ބޮންޑު ނުވަތަ ބޮޑު ޤާނޫނަކީ އަދަދުވަރުތަކުން ދިވެހި ސަރުކާރަށް ބާޒާރުން މި ޤާނޫނަކީ ރާއްޖެއަށް ވަރަށް މުހިއްމު ޤާނޫނެއް. އެންމެ މުހިއްމު އެއް ޤާނޫނު ދަރަނިނެގުމަކީ ކުރަމުންދާ ނަގާފައި. އެއީ ރާއްޖެއަށް އެކިއެކި ގޮތްގޮތުން އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ދައުލަތުގެ އެކިއެކި މުއައްސަސާތަކާއި މި ސަރުކާރާއި އެކި ހުރިހާ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން އަދި އެ ޤަރުޟު ވެސް ރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ބަރުއްޔޫގެ މަސައްކަތްތަކާއި މި ހިނގާ ކަމަށް ގެއްލުމެއް މިވަނީ ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީގެ މައްސަލަ. އެހެންވީމާ، މި ބޮންޑު ނުވަތަ ބޮޑު މި ޤާނޫނު މުހިންމުވަނީ. މި ޤާނޫނަކީ ވަރަށް ފުރިހަމަކަން، ވަރަށް ރަނގަޅަށް، ވަރަށް މޮޅަށް ހެދިފައި އޮންނަންޖެހޭ ޤާނޫނެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އާދެ! މި ޤާނޫނަށް މި ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާޙުތަކާ

ބެހޭ ގޮތުން އަޑުގަނޑުލެވުނު އިދިކޮޅު، ރާއްޖޭގެ ޕީ.އެން.ސީ ޕާޓީއާ އޮތް އިދިކޮޅު އެންމެ ބޮޑު ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ދެ މެންބަރަކު މި މަޖިލީހުގައި މިއަދު ވާހަކަފުޅުދައްކަވައިފި. އެންމެ ގޮތެއްގައި މިހާރުސާބިތު އަދިއަދު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބިލެއް ނުވަތަ ގާނޫނެއް ހުށަހަޅައިފި ކަމަށް ވަންޏާމު އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން އޮތީ ސިޔާސީ ސަކަރާތްތެރިކަމު. އެހެންނަމަވެސް، ފުރަތަމަ މި ބިލަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ ހަނދާނު ދައުރުގެ އިޖުތިމާޢީ މީޑިއާ އަބްދުލްއަޒީޒުއާއި މިފާޅުގެ ވެސް ކުރައްވާ ބޭފުޅެއް. އަބްދުލްއަޒީޒު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރައްވައިފި މިއަދު މި ހުށަހެޅިފައި މިވާ އިސްލާހުކުރެވޭ، މި ބިލަށް ބެހޭ މި ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައި މި އިސްލާހުތަކާ ވަރަށް ބަހުސްގެ، ވަރަށް މުހިންމު އިސްލާހުތަކެއް ކަމަށް. ވަރަށް ފުރިހަމަ، ވަރަށް ބަހުސްކުރެވޭ މިގެ ކުރިން ވެސް ގެންނަން ޖެހިފައި އޮތް އިސްލާހުތަކެއް ކަމަށް. ދެން ވާހަކަފުޅު ދައްކަވާ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިޖުތިމާޢީ މީޑިއާ މުޖުތަމަޢުން ޖާމިޢު ވެސް ހަމަ އެގޮތަށް ފާހަގަކުރައްވައިފި މިއީ ވަރަށް ބަހުސްގެ އިސްލާހުތަކެއް ކަމަށް. އަޑުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އިޖުތިމާޢީ މީޑިއާ، މިއަދު މި ބިލާސްޓާ ބެހޭ ގާނޫނަށް ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައި 4 ދާއިރާއަކަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅިފައި އެބަ އޮތް. އޭގެ ތެރޭގައި މީހާގެ މުއައްސަސާ އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި، ބިލްސް އެޖެންޓުންނަށް ވެރިސަންސް ދިނުމާއި އާއި ކަމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި، މީޑިއާ އެންޑް ޗެނަލްތަކާ ދުރު ހިތްހަމަނުޖެހޭ ފަރާތްތަކުން އަމަލުކުރަން އުސޫލުތަކާއި، މައުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކެއް. މި 4 ދާއިރާއަށް ބަދަލުގެނައުމަށް މި ގާނޫނަށް ރަޖިސްޓަރީގައި ވަރަށް ގިނަ އިސްލާހުތަކެއް އެބަ ހުށަ މިއަދު ހުށަހަޅުއްވާފަ. އޭގެ މާނައަކީ އޭގެ ތެރޭގައި މިގެ އެކި މާއްދާތަކަށް ޖުމްލަ އަދަދު ނުނިއްމާލާ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ނ)، (ރ) އެގޮތަށް، މޮޅަކަސްޖެހެން ތިޔަސް ނުވަތައް، ސާފުކުރަން އިސްލާހު ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި އެބަ އުޅޭ އިސްލާހު. އެހެންވީމާ، މި ޖުމުލަ ގޮތަކަށް ބަލައިފި ކަމަށް ވަންޏާމު މި ގާނޫން ވަރަށް ބޮޑަށް ފުރިހަމަވެގެން އެބަ ދޭ މި އިސްލާހުތަކުގެ ސަބަބުން. މިގެ ތެރޭގައި މީހާގެ މުއައްސަސާތަކުން މި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކަށް ބަލައިފި ކަމަށް ވަންޏާމު ރަޖިސްޓަރީގައި އެ ބޭފުޅުން ސިޔާސީ ހިތްވަރުދިނުން. މިއީ މިހެން އިދާރާއެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ މުއައްސަސާގެ ޚިދުމަތްގައި ހުންނަންޖެހޭ އެންމެ މުހިންމު އެއް ސިފަ. އެ ސިޔާސީ ހިތްވަރުދިނުމުގެ މަޤްޞަދުތަކުގައި އެ ސިޔާސީ ނުފޫޒުން ހަމަހަމަކޮށް ކަމަށް ވަންޏާމު އަމަލުކުރަން އުސޫލުތަކާއި މީގައި ވަރަށް ފުރިހަމައަށް އެބަ ހިނި. ވަރަށް ބޮޑެތި ޗެލެންޖަސްތަކެއް އެބަ ހިނި. މި ޗެލެންޖާ އަރިވެސް ކުޑަ. ޚާއްޞަ މަސްރަފާގައި ޗެލެންޖާ އަދި އިތުރުކަން ވެސް ބަހުސްގެ. އެއީ ރަޖިސްޓަރީގައި މީހާގެ މުއައްސަސާ އެ ބޭފުޅުން ދޫކުރެވޭ މައުލޫމާތުތަކާއި ސިޔާސީ މައުލޫމާތުތަކާއި ދޫކުރެވޭ ފަރާތްތަކުން ދިރާސާކަން ވަންޏާމު އެ ފަރާތުން މީހާއަށް ދައްކަވައިގެ ފައިސާއިން އެ ބޭރުފަރުގެ ފުރުސަތު ރަޖިސްޓަރީގައި ލިބިގެން ހިނގައިދާން ނުވަތަ އޭގެން ނާޖާއިޒު ފައިދާ ވަރަށް ބޮޑަށް ނުލިބުން ގޮތްތަކެއް ހުރުމާ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް މުހިންމު އިސްލާހުތަކެއް ހުށަހެޅިފައި މިހިރީ. އެހެންވީމާ، މިފަދަ މުހިންމު އިސްލާހުތަކެއް މިފަދަ މުހިންމު ގާނޫނުތަކަށް ގެނެވޭ؛ އިޖުތިމާޢީ މީޑިއާ، ވަގުތު އޮތީއާ ވަގުތުތަކުގެ އިތުރުކޮށްދެއްވުން އެދެން. މިއީ މުހިންމު އިސްލާހު. ރަޖިސްޓަރީގައި މި ސަރުކާރުން،

އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން މި ގާނޫނުތަކަށް ގެނަނީ އިސްލާހުތަކެއް ހަމަ މިގޮތަށް މިހިރީ ބައެއްބަދަލުތަކެވެ. ދެން މިއަދު ފަހަރެއްގައި މިޔާ ގާނޫނަށް އިސްލާހުތަކެއް މި އިދިރާގެ ފަރާތްތަކަށް މިއަދު ފާޑެއް ކިޔަން ނުޖެހޭނެކަމަށް ވެދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ހުރިހާ ގާނޫނުތަކަށް ވެސް އިސްލާހު ގެންނައިރުގައި ހަމަ މިގޮތަށް ރައްޔިތުންނާއި ގުޅުމަށް ފައިދާހުރި އިސްލާހުތަކެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި ހުރީ. އެއްވެސްއިރެއްގައި ސިޔާސީމަޤްޞަދުން މަންފާ ލިބޭތީ، ނާޖާއިޒު ފައިދާއެއް ސަރުކާރަށް ނުވަތަ ސިޔާސީމަޤްޞަދުން ލިބޭ ގޮތަކަށް ނަމަ މިހާރުސާބިތުން މި 20 ވަނަ މަޖިލީހުން ހުށަހަޅުއްވުން އެއްވެސް ގާނޫނަކަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައެއް ނުވާނެ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އިއްތިހާދީ މިހާރު 2 ދުވަސް ކުރިން މިއާ ހުރަހެއް ވާހަކަދައްކާ ގާނޫނަން އިސްލާހުކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ދިރާސާ ފަރާތްތަކުން އެއަށް ފަހަރު ދީނަ ދޭއްބުތަކެއް ކިޔާފައި އެބަ ހުރި. އެހެންނަމަވެސް، ރަޖިސްޓްރީގައި ދިރާގި ރައްޔިތުން ފަހަރު ބޭނުން ވާއިދުކުރާ އިސްލާހުތަކެއް އާދައިގެ ވެސް ހުށަހެޅިފައި ހުރި. އެހެންނަމަ، ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިދެން ބޭނުންވަނީ މިއަދު ޖެހިލުން ނުލިބޭ ބާރު ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައި މިހިރީ ފަހަރު މިއިން އިސްލާހުތައް. މި އިސްލާހުތަކުގެ ސަބަބުން މި ގާނޫނު ފަހަރު ބޭނުން ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ހިސާބަށް. ދެން މިގައި ބަޔާން އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ފޯރުކޮށްދެވޭ ބޭނުން ދައުލަތުގެ ޖެހިލުމާ ބޭނުން އިދާރާ، މިރާއްޖޭގައި ފައިސާ އާއި ގޮވާލަންޖެހޭ ފަރާތްތަކުން ނަގާއިރުގައި ހަމަ ފަހަރު ވެސް ފާސްކުރާ ފައިސާތަކާ ކަނޑައެޅުމަކީ ހަމަ ފުރިހަމަ ވާހަކަތަކެވެ. އެވާ ފާސްކުރާ ގޮތުން ދިރާސާ ކުރުމުގެ ފަހުން ޖެހިލުމެއް ގެނެވިފައި ނުވާތީ ޖެހޭނެ ގާނޫނަށް ފާސްކުރުމަށް ފައިދާ އިއްޒަތްތެރިކަމާއި. މިއަދު މިލިޔަނުން އާއި ހަމަ ރައްޔިތުން ދިނީ ވެސް މިހާރު ގާނޫނު ވެސް އިސްލާހު ބޭނުން ދެވިފައި، 6 ޕަސެންޓުން ވެސް. 8% ޖެހޭ ކަސްޓަމަށް ރައްޔިތުން އަތުން ފައިސާ ނަގާ އެއް. މިސާލަކަށް، 6 ޕްރޮވިންސް ވިއްސާ އެއްބަސްވުމުން ހަމަ ޖީއެސްޓީ ޖެހުމުން ގުޅިގެން ކަސްޓަމަށް އަތުން މި ފައިސާ ނަގާ އެ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނަގާއިރު ކަމަށް ވަނީ ފާސްކޮށް ގެއްލުންވާނީ ބޭނުން ގާނޫނުތަކުގެ. އެހެންކަމުން ސަރުކާރުން ބޭނުންވާ އިސްލާހުތަކަކީ މީގެ މިކަމަށް ފަހަރު ވާނެ ކަމެކެވެ. އަޅުގަނޑު އެއްމެ ދުރާލާ ވެސް ރައްޔިތުން ކަންކަން ބޭނުމަކަށް ކޮށްދިނުން ހަމަ ހަމަ ވެދާނެ ގޮތަށް. ދިރާސާ އިސްލާހުތަކުގެ ސަބަބުން ފަހަރު ފުރުޞަތުގައި ރައްޔިތުންނަށް ފަހަރު ދިރިއުޅުމުގެ، ޚަރަދުގެ ފައިދާތަކެއް ވެސް ލިބިދާނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އިދިރާގެ އެއްބަސްވުމަކީ ސަރުކާރަށް މިގޮތަށް ދިރިއުޅުން ބޮޑުތަކަށް، ގާނޫނުތަކަށް ގެނައުމާ އިސްލާހުތަކާއި އަދި ބޮޑުބަދަލުތަކެއް ބޮޑުތަކުގެ ސަބަބުން މި ދިރާ، ރައްޔިތުންނަށް ދިރާ މުޅިއެއް ފައިދާކުރާ ބޭނުން ސަރުކާރަށް ބޭނުންވާ އިސްލާހުތަކުން ހިތްހަމަޖެހޭނެ. ވަކިން ފާހަގަ ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒާހިރަށް.

<u>ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދެވަނަ ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ މި ބިލުގެ މުހިންމުކަމާއި މީގެ ސަބަބުން ނުކުންނާނެ ނަތީޖާ އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ފެންނާތީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ ހިނގާ ޚަރަދު ބިލުން، ހިނގާ ޚަރަދު ގާތްގަނޑަކަށް ހަމައަށް ދާނެ ދުވަސް ނުވޭ. ހަމައެކަނި އެކަން ހަމަޖެހިގެން ނުވާނެ، ޚާއްސަކޮށް ހަރުދަނާކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތް ވާޖިބެއް. އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުގައި ހަމަޖެހިގެން ޓެކްނިކަލް ދެން އެ މަޢުލޫމާތުގެ ޖިންސާ އަދާލުތު ބޭނުންކުރާ ކަމަށް ފެއްޓެއްޔާ އެ ގާނޫން ގާނޫނަކަށް ނުވޭ. ކުރިން މިހެން ހުރިކަމަށް ހުރި ބައިވަރު ގާނޫނުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ އެބަ ހުރި. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ގާނޫނެއް އެބަ އޮތް. ހިއުމަން ރައިޓްސް ގާނޫނެއް އެބަ އޮތް. މި ހުރިހާ ކަމެއް ދާއިރާގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން؛ މިއަދު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އަޅުގަނޑު ދެވަނަ ފުރުޞަތެއް ހޯދީ ވެސް މިހާ އަވަހަށް މަޖިލީހުގެ ނިމުމަކަށް ނާންނާތީ. އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމުގައި އަބަދު ވެސް އަމާޒު ހިފީ އެއް ދަރަޖައަށް ސަރވިސްތައް ބަދަލުކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، 20 ވަނަ މަޖިލީސް އެއް ދަރަޖައަށް ބަދަލުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު އެކަމާ ހިތްވަރުދޭ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމައަކީ ވަގުތު ބޭނުންވާގޮތަށް އަޅުގަނޑު އެކަން ކުރަން މި ދައުރު. އަޅުގަނޑު ދެއްކެން މިއަދު ވާހަކައިގެ ގަބޫލު ހަމަޖެހިގެން ޓެކްނިކަލް ނުކުތާ. އެ ގަބޫލުކުރަން ފުރަތަމަ އެބަޖެހޭ. އެކަން ކުރަން ކިހިނެއް މިހުންނަނީ އަޅުގަނޑުމެން. އަޅުގަނޑު އަބަދު ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ވެސް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން މި ދަނީ ތަރުތީބުކޮށްފައި ހުންނަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖާގައެއް އެބަ އޮތް. މި ގާނޫން؛ އަޅުގަނޑުމެން ވަޒީފާ ސަލާމަތު މި ކުރީ ގާނޫނުގައި ގާނޫނީ ފިޔަވަޅު އަޅަން ނުކުރި ކިޔަވާ؟ އެ ސަލާމަތް ޖަވާބުދާރީ ކުރިއަށް ވެސް ގާނޫނުގައި މި ލިޔުނު 14 ދުވަސް ތެރޭގައި ވަޒީފާ ފެށިގެން ޖަވާބުދާރީވާން. 6 މަސް، 7 މަސްވަރު ވަޒީފާ ފެށިގެން ދާނެ އެ ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. ހަމަތަކާ ހުރި ގާނޫނު، ހަމަތަކާ ތަފާތުކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި މިއަދުވެސް ފެށިގެން ލިޔުއްވާދޭން. އެހެންނަމަވެސް، އެއަށް ޒަމާނުކުރެވޭ ޖަވާބުދާރީ ކުރެވޭނެ. ޖަވާބުދާރީ ގާނޫނުގައި ގާނޫނު އެއީ ގާނޫނީ ހަމަ 14 ދުވަސް ތެރޭގައި ވަޒީފާ ހާޒިރުވާން. އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑު ނިންމައިލި ހިސާބުން، އެއީ ޖޫރިމަނާ ހަމައެކަން. ޖޫރިމަނާ ވާހަކައިގެ އޮތްގޮތް އެވަނީ ވަޒީފާ ހިސާބު. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ނެގިން މި ތިރީގައި ޖޫރިމަނާ ވާހަކަދެއްކެވުން. ޖޫރިމަނާގެ ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަމަށްޓަކައި ޖޫރިމަނާ އެމް.ޑީ.ޕީ ސިޔާސަތު ޕްރޮގްރާމް ގަވާއިދާ އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރުން އެމް.ޑީ.ޕީ ގެންނަން. ކަމަށްޓަކައި ޖޫރިމަނާ ގަބޫލުކުރާ ސަރުކާރާ އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. އަދިއަދަށް ދަންނަ އަޅުގަނޑުމެން އެއަށް ދެވަނަ އެ ހަމަތަކާ ހިނގަން ވެސް ހިނގައިދިޔަ. އެޒްއިތިޖާބުން ވެސް ހަމަ ލިބޭ ޖޫރިމަނާ ކުރިއަށް. ޖޫރިމަނާ ކޮންމެ ކަންތައް. ޖޫރިމަނާ ކުރިއަށް. އެކަމަށް މި ދަނީ. އަދި ބައްދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ގަވާއިދުތަކާ ނުވާ. ޖޫރިމަނާ

މިވާގޮތް އަޑުގަނޑު އޯޑިޓަރޖެނެރަލް ބޭނުމީ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވަނީ ދެން ނުދާނެއޭ ގައުމަކަށް. ހިޔާނާތްތެރިވި ޕީރިއަޑު ދާނީ. ގެނައި ބަދަލުތަކެއް ވެސް ހަމަ ތާއީދުކޮށްގެން ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ވޯޓުދީ. އެހެންނަމަވެސް، އަރަމުންއަރަމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހިނގައްޖެ. ގަވަރުނަރު ވިދާޅުވަނީ ނުނެގޭ އަޑުބެހެއް ނުވެއޭ. ފައިސާގެ އަގު ދަށްވީއޭ. ވާދާނ. އަޑުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށްލަދިނީމާ އެ ނިމުނީނޫނޭ. އެއީ އަޑުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާ ފާހަގަކުރަނީ. އެއްޗެއްސަކީ، އިއްތިފާގަކީ ގަވަރުނަރު ވަޒީފާއިން ނުކުމެ. ކޯޓުން ސިއްރު. އަޑުގަނޑުމެންނަކަށް އޭގާ ދެއްކި ވާހަކައެއް ނުވެސް އެނގޭ. އަޑުގަނޑުގެ ސިޔާސަތަކަށް ޖަވާބެއް ނުލިބޭ. އެހެންވީމާ، މި ވެސް ޖެންޑާއެއް. މީހަކު މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް ގަވަރުނަރަކީ ވެސް. އަޑުގަނޑުމެން ސުވާލުކުރަން ވެސް މި ދަނީ އެ ގޮތުން ބަލާ އޮތީމަ. ޕާޓީ މި ވަނީ؟ ގަވަރުނަރު ވިދާޅުވާ އެ ބަޔާނުން ފައިސާގެ އަގު ދަށްވީއޭ. އަސްލުގައި އޭރު ޕެގްކޮށްފައި ގަނޑުނަނޑު ރޭޓުގައި 20.20 އަށް. ބޮޑުވެއްޖެއޭ. ދިވެހި ބަޔަކު މުއްސަނދި ބަހާރު. ބޭނުންވާނީ ޑޮލަރު ބާޒާރުވީއޭ. މި ޖަލްސާގެ ކުރިން ބޭނުންވާން ޗެކެއް ގެޗިއޭ ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓްގައި ގަންނަން ޖާބިލްކުރު ބޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެކަން އެހެން ވަނީ އަދި ކޮން ދުވަހަކުންތޯ މި ޑޮލަރު ކުރެވޭނީ، ޑޮލަރު ޕިރިޔާނީ ދެއްކެވި ބަޖެޓިވަން އަޑުގަނޑު މި ދަނީ. އަޑުގަނޑު ވަޑައިގަތީ ހާޖަތުކުރަން މި އެދުނީ ނައްލަވައިދޭ ނަގުދަލާ އޮތީ ނިކުތޭ. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އެކަން ކުރީ ވެސް. ވަރަށް ރަނގަޅު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވުނު ވަގުތުގައި. ޖީއެސްޓީ ވެސް ބާޒާރަށް އަޅާ ދަށްކުރި. ހަމައެކަނި ފަހަރެއް އެއް ބޭރަށް ދަންނަވާ ސުވާލުތައް ބޭނުންވަނީ. އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބު ނުލިބިގެން، އެ ސުވާލަކަށް ޖަވާބު ނުލިބިގެން ނިކަމެތިކަމަށް ރަށްތެރިން އެ ތިބޭ ފުރާއި ނަގުދަލާ ނުނިމޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ ގޮތްތަކުގެ ބެހެއްޓަވި ޙާލަތު ވާހަކައާ. އެއްބަސްވީ އެ ގޮތުގެ އެއް އިލެކްޝަން މުއްދަތެއް ވެސް އިލެކްޝަނަށް. އަޑުގަނޑު ފާޅުގައި ނުކުތީ. އެ ކަމަށް މުއްދަތަކީ އެކަން ކުރިޔަށް ކުރަމުގެ އަޑުގަނޑު ގަބޫލުކުރަމީ. ކޮންސްޓިޓިއުޝަން އެބަ އިންތިޚާބު ހިމޭ. ހަމަތަކަށްދޭ ނިޔާގެ ހުކުމް އޮތް ކަނޑައެޅޭ ވާހަކަ. އަޑުގަނޑު މި ދައުރުކުރި ހުރިހާ ޖިންސެއްގެ ވާހަކަ. ހުރިހާ ހަފްތާވީ އަޑުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވިނަމަ. މިއަދު އަދުލުކުރަން އަޑުގަނޑުމެން ޔަހަމަދޭނީ ވަކިވެއްޖެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހުރިހާ ދުލުން ކާވެއްޔާ. ގަބޫލުކުރުން އެކަން ކުރަނީ ކަނޑައެޅުމާ، ހުރިހާ ހަރަދާވެ އެއްކަން ސަރުކާރުން އިމްތިޙާނާ ބަލަން ދިބާޒީ އަޑުގަނޑުމެން. ދައުލަތުގެ ދޭން ބަހުރުން އެއް ބަހުރުގެ ފަރާތް ދިޔަ. މި އިންސާފު މި ސޯސަލް. އަޑުގަނޑުމެން މިއީ ހަރަކާތާ. އަޑުގަނޑު ހަރަކާތްތެރި މި ތަނަށް ވަކިކޮށް ގެނައުމާ އަޑުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރު ވަކިކޮށް ނުވާނެ ގެންދެވޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނުވާނެ ކުރީނު ބަލަހައްޓާ ޓޫރިސަމަށް. އެ ހިތާމަ އަޑުގަނޑުމެން ހުރިހާނަގޮތުގެ ތެރޭ. ވަކިކަމާ ވެސް ހުރިހާނަގޮތުގެ ހިތާމަ މި ތަނަށް އަދި ސިޔާޤަރުން. ރައްޔިތުންގެ ޓޫރިސްޓުން، ބޮލިސް ޓޫރިސްޓުން މުސްތަޤްބަލު ކަމަކު ފައްސާލާ އެކަން ކުރެވޭޤާ އެއްޗަކު. އެހެންނޫން، ވަކިކަމާ ތޮއްޖެހިއަރުކާރުގެ އަރިސްޓުގެ ޝުރޫޠު ކަމަކު ފައްސާލާ އަޑުގަނޑު ފެނޭ ޓޫރިސްޓުވީ ހިމޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ބޮލިސް ޖެހެން އަޑުގަނޑު މި ފާހަގަކުރަނީ. ބޮލިސް ޖިސްކަމީ ޒިންމާ އަޑުކުރުމާ ބޭނުން ގޮތުން އަޑުގަނޑު މި ދައުރުގައި.

މެންބަރުންގެ ހިތްވަރު ހުންނަންވާނެއޭ ބޭރުގެ ނުރައްކާ މީހާއަން ޖިހާވަޅުގަނޑު ޗާއްވާ ބަހަނާތެރިގޮތުގެ ހިތްވަރު މެންބަރުންގެ ވެއްޖެއްޔާ ހުންނަންޖެހޭނެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުސަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރުވެސް މި ބިލުގެ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވަން އެދިވަޑައިގެންނެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވައިގެން ނިމުނީ. މި ބިލުގެ ބަހުސް ނިންމައިލުމުގެ ގޮތުން ވިދާޅުވުމަށް މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިލުގެ ޤާނޫނަށް މި ގެނެވޭ އިސްލާޙަށް ވާހަކަދެއްކެވި އެކިއެކި ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދިކޮޅު ފަރާތުގެ ޒަމާނުއްވެރި ބޭފުޅުން ވެސް މަޖިލީހުގައި ޖާގަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަދެއްކެވިއިރު މި ބިލަކީ ކޮންމެހެން އޮންނަންޖެހޭ ބިލެއް، މި ގާނޫނީ ކޮންމެހެން އޮންނަންޖެހޭ ގާނޫނެއް ކަމަށް ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް ގަބޫލުކުރޭ. ގެންދިޔައީ ހުރި އިސްލާހުތަކާ ދޮކޮލުމަކީ ވެސް ހިތަހަމަޖެހިގެން އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އެއްކޮށް ވިދާޅުވެފައި ނެތް. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތްހަމަޖެހުން ވެސް ދަންނަވައިލަން ﷲގެ ރަހުމަތުން މި ހުރަހެއްނެތި 100 ބާރުވެރިކަމުގެ މި ބިލުގެ ސަޕޯޓުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ރައްޔިތުންނަށް، ވިޔަފާރިވެރިންނަށް، ފަތުރުވެރިކަމަށް، ހާއްސަކޮށް ބޭރުން ދާ ފަތުރުވެރިކަން ވަރަށް ބޮޑު އެ ބޭފުޅުންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ކަނޑައެޅިގެންދާނެ އަދި މީހާއަށް ޑިޖިޓަލް ބޮޑުތަކުގެ ބަހައްޓާފައި ތަކެތި ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރުވެސް މި ބިލުގެ ބަހުސް ނިމުނީ. މިއަދުގެ ވޯޓު ގަޑީގައި މި ބިލު ބެހޭގޮތުން ވޯޓަށް އެހުން އޮންނާނެ ކަމަށް ދަންނަވަން.

6. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ކޮމިޓީން ހުށަހަޅާ ކަންކަން.

{6.1}- ގާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ޢުރަސްވިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު، އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމިގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީ އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ރަޝީދު.

<u>މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ގާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ޢުރަސްވިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލަކީ އެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ ޢުރަސްވިއާ އެންޖީ ހިމާޔަތްކުރުމާއި ސެކިއުރިޓީ ޖީނަލްބަރު ޝަރުޢީތަކާއި މަޝްވަރާގެ ސަރަހައްދު ބިރުވެރިކަމެއް ކުރިމަތިކުރުވާ ކަމުގެ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ގޮތުން ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދި ޢުރަސްވިއާ ކުރީން ލިބިދޭން ކަމަށް ބެލޭ ކަމެއް ވާން ކަށަވަރުކުރުމުގެ ދުވަސްކޮޅެއް ހަމަޖެހިފައިވާ ގާނޫނުތަކުގެ އިތުރުން ހުށަހަޅާފައިވާ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބިލު ރައްކާތެރިކަމުގެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ނަސީރު ފަދަ އަދި ސަރުކާރުގެ ވެރިން ޝުކުރިއްޔާ ކޮމިޓީގެ ނަމުގައި އަދި އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ނަމުގައި ދަންނަވަން. މި ބިލުގެ އެ މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރުމުގައި ބިލުގެ ބަހުރު މަޝްވަރާގައި ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ އިޖުތިމާޢީ މެންބަރުން ޒިންމާދާރުވެ ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ބިލުގެ ދިރާސާކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި ރައްކާތެރިކަމުގެ ފަރާތަކުން އެހީތެރިވެދިން. މީގެ އިތުރުން މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް ޓެކްނޮލޮޖީއަށް ބިލުގެ ސެކިއުރިޓީ ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާއި ޒިންމާދާރު ކުރުމަށް ޚިދުމަތްތަކެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް. މި ބިލަށް ޒިންމާދާރުވެ އޮންލައިން ފަރާތްތަކެއް އަދި ޝުކުރު ދަންނަވަން. ވަކިން ހުއްޓުމުގެ ކޮމިޓީގެ އިޖުތިމާޢީ މެންބަރުން ކޮށްދިން މަސައްކަތަށް އިހުތިރާމްކުރަން ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ޢުރަސްވިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކޮށް ކޮމިޓީން ގެނައި ބަދަލުތަކާއެކު މި ބިލު ކޮމިޓީން ނިންމާފައިވާ ގޮތަށް ބިލު ފާސް ކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ އަދި ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 123 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަން 4 އޮގަސްޓު 2025 ގައި ބޭއްވި މި ކޮމިޓީގެ 18 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިބި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިއްތިފާޤުން ފާސްކުރެއްވީ. މިގޮތަށް، ކޮމިޓީން އިސްލާހާއެކު ފާސްކުރެއްވި ގާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ޢުރަސްވިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހަށް ފޮނުވައިދެއްވުމަށް ގޮވާލައިގެން މި ނިންމަވައިދެއްވުން އެދި މި ރިޕޯޓް ހުށަހަޅަން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް ލިބިފައެއްނުވޭ. މި ރިފަރެންސް ބަހުސްކުރެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޖުމުލަ 1 ގަޑިއިރު. އެއީ ޕީ.އެން.ސީ 39 މިނެޓް. އެމް.ޑީ.ޕީ 8 މިނެޓް. އެމް.ޑީ.އޭ 3 މިނެޓް. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ 3 މިނެޓް. އަދި އެމް.އެން.ޕީ 3 މިނެޓް. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 2 މިނެޓް. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަމަން. ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު.

<u>ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 ޕޮލިޓިކަލް ޕާޓީތަކާބެހޭ ޤާނޫނަށް ބަދަލު މި ބިލު އިސްލާހުކުރެވިގެން ހަމައިރު، ޕާޓީ މަޖިލިސްގައި ނިމިގެން ހަމައިރު މި އަދި ވަކިން ފުރިހަމަވެގެން. އިންތިޚާބުތަކުގައި އަޑުގަނޑު އެއްޗިހިތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިހާރުގެ ބޮޑެތިވެފައި ތިބި ޕާޓީތަކަށް ލިބިގެންދާނެ ހިތްވަރަކާ ހުރެގެން ކަމުގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޕޮލިޓިކަލް ޕާޓީތަކުގެ މި މައްސަލައިގައި ޕާޓީތަކަށް ދިމާވި ވަކިން ބޭނުމީ މައްސަލަތަކެއް މި ދައުރުގައި ކުރިމަތިވި. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސްއާއި މެމްބަރުންނާއި ޖޭ.ޕީ. މުހައްމަދު މުޢިއްޒު ވަކިން ޕާޓީ ސަރުކާރުގައި ދެއްވައިދިން މި ކަންތައް ވަކި ވަކިން ފުރިހަމަކޮށް ވަކިން ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރެވޭނެ. މިހާރުން ވަކި ވަކިން ބޭނުން ސަރުކާރުކަންތައްތައް ސަރުކާރުގެ ޕޮލިސީތަކުން ކަނޑައަޅާފައި ހުރި ހެދުމާއި ރައްޔިތުންނާއި ވަކިން ފުރިހަމަކުރެވޭ ކަންތައްތައް ހަމަހަމަ ކުރިއަށްދާނަން، ހަމަހަމަ ބޭނުންތަކުން ދަށުން ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަށް މިއަދު ސަރުކާރުން. މިގޮތުން ކަމާބެހޭ ދިރާސާތަކާއި މަޝްވަރާ ވަކިން މެނުވީ ކަމެއް މިހިރީ. ހަމަ ހަމައެކަނި ފަރާތްތަކަށް، ކަމާއި ސަރުކާރާއި ވަކިން ބޭނުންވާ ސަރުކާރަށް، ބަޔަކު އެނގޭނެ ގޮތުގައި ބަދަލުކުރެވޭ ގޮތަށް މި ގެންދެވޭނެ. ޕޮލިޓިކަލް ޕާޓީތަކުން ވަކިން ދެ މަސައްކަތް ކުރިމަތިކޮށް ވަކިން ހަމަ ބަދަލުތަކެއް އިންތިޚާބުތަކުގައި ވަކިން ވަކި ވަކިން މާލީ ހިމާޔަތް ލިބިގެންދާނެ. އެއީ ވަކިން ފުރިހަމަކޮށް ހަމަ އެއްބަސްވާ މި ބިލަށް، މި އިންސާފުވެރިކަން، މި ސިޔާސީ ވަކި ވަކިން ހަމަހަމަ ކުރެވޭނެ. ހަމަ ޤާނޫނުތަކާއި، ހަމަ ދިރާސާތަކުގައި، ފުރިހަމަކޮށް ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތުން ރައްޔިތުން ހަމަހަމަ ކުރިއަށްދާނެ. ހަމަ ޕާޓީތަކަށް ފުރުޞަތު ދީގެން ޔަޤީން ރާއްޖެއިން ކަމަކަށް ވެގެން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން ހަމަހަމަ ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެވޭނެ. އެހެންވީމާ، ހަމަހަމަ ދިރާސާތަކާއި، ސަރުކާރާއި، ދިރާސާތައް، ހަމަހަމަ ސިޔާސަތު ތަކާއި، ޕާޓީތަކުން ވަކިން ފުރިހަމަކޮށް ބަލަހައްޓާ ސަރުކާރުތަކުން ފުރިހަމަކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، ހަމަހަމަ ޕާޓީތަކުގެ ހަމަހަމަ ފުރުޞަތު މި ބިލު އިސްލާހުކުރުމަށް ތާއީދުކުރަން އަޅުގަނޑު. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިތުރު އެއްވެސް ބޭފުޅަކު މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަތުމަށް ނުހުރިހާ މިހާރިސާބުން މި ރިޕޯޓުގެ 3 ވަނަ ކިޔުން އަޅުގަނޑު އިއްވާނަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 95 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނަސީމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ތޮރަސިވިއާ ކާންޖަރުކުރުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލުގެ 3 ވަނަ ކިޔުން އިއްވަން. މިއަދުގެ ވޯޓު ގަޑީގައި މި ރިޕޯޓަށް ވޯޓަށް އަހުން އޮންނާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން.

{6.2}- ދެން އަޅުގަނޑު މިދަނީ 6.2 އަށް. ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަމީރު.

މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މި ރިޕޯޓަކީ 4 އޮގަސްޓު 2025 ގައި ބޭއްވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ 2 ވަނަ ދައުރުގެ 20 ވަނަ ޖަލްސާގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު. މި ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް މި ކޮމިޓީއަށް ފޮނުއްވުމުން ކޮމިޓީން ބިލު ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް ކޮމިޓީއަށް ފޮނުއްވުމުން ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން އާންމުންގެ ޚިޔާލު ހުށަހެޅުމަށް ހުޅުވާލުމުން އިޢުލާނުކުރުމަށް ނިންމުމުން އެ އިޢުލާނާ ގުޅިގެން މަދަނީ ޖަމުޢިއްޔާތަކުންނާއި، ކައުންސިލްތަކުންނާއި، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީ އަދި އާންމު ފަރާތްތަކުން ބިލަށް ޚިޔާލު ހުށަހަޅުއްވާފައިވޭ. ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީއަކުން ފޮނުވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން ކޮމިޓީއަށް ލިބިފައިވާ ޚިޔާލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކޮމިޓީން އެ ބިލަށް ގެނެސްފައިވާ އިސްލާހުތަކާއެކު އެ ބިލު ފާސްކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދެއްވުމަށް އެދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 128 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށް 5 އޮގަސްޓު 2025 ގައި ބޭއްވި މި ކޮމިޓީގެ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޓީއިން

ހާޒިރުވެ، ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ފާސްކޮށްފައިވެއެވެ. ވީމާ، ކޮމިޓީން ފާސްކޮށްފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގަންނަވާ ގޮތުގެ މަތިން ނިންމަވައިދެއްވުމަށް އެދި މި ބިލު މި ރިޕޯޓާ އެކު ހުށަހަޅަމެވެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް ހުށަހެޅިފައެއްނުވޭ. މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޖުމްލަ އެއްގަޑިއިރު. އެއީ ޕީ.އެން.ސީ 39 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.ޕީ 8 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.އޭ 3 މިނެޓު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ 3 މިނެޓު. އެމް.އެން.ޕީ 3 މިނެޓު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 2 މިނެޓު. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. އާދެ! މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޒިޔާދަށް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައި މި އޮތް އިސްލާހާއި ރިޕޯޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މިކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީގެ މަރުޙަލާގައި ވެސް ކުރަހުން ހުރި މައްސަލަތަކެއް ކުރިން. މި ލާމަރުކަޒީ އުސޫލު އިސްލާހާ ބައިވެރިކޮށް ވަރަށް ކުރު ވަގުތުކޮޅެއް ދެއްވި ކޮމިޓީން. 24 ގަޑިއިރު ވެސް ހަމަނުވާ ކޮންސެޕްޓް ހުށަހަޅައިދީ ވަގުތުގައި ވެސް ފުރުޞަތަކަށް ގިނައިން، މިހާތަނަށް އެއް ބިލަކަށް ގިނަ ކޮމެންޓް އައި އެއް ބިލަކަށް މި. އެ ސަބަބަކަށްވާ ކޮންސަލްޓޭޝަނުގައި ވެސް އަދި އެހެން މަދަނީ ޖަމުޢިއްޔާތަކުން ވެސް މި ކުރުގައި ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހުރިވާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާދަވެރި ޕީ.ޖީ ޖީއެމް ވިދާޅުވާގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިދިކޮޅު ފާހަގަކޮށްލަން ނުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވާދަވެރި ޕާޓީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑު އެކަމާ އިދިކޮޅުހަޅުއްވާފައި ނުވޭ. މި ބިލުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އުދަނގޫ ކައުންސިލްތަކުގެ ހަމަޖެހުން 10 މިދިޔައަހަރުތަކުގެ މަތީ މަސައްކަތެއް އެއީ ކޮންމެހެން ހަރުކަށި ކުރަންޖެހޭ އުސޫލެއް މަސައްކަތްތަކެއް އެކަނި ކުރާތީ ގޮތަކަށް ކުރިޔަށް ބަދަލުކުރަން އެކަން އެއީ ޖީރެކްޓަރު ކުރަމުން ކަވާދު ނުކުން ގޮތް ކައުންސިލްތަކުގެ ބާރުތަކެއް. އަދި ވަރަށް މަދު ކައުންސިލްތަކަކުން މި ޑިޒައިންގައި ކުރިއަރާ ކަމެއް. ހަމަ ކަޑަލު ކުރަމުން ގޮތް. ބަދަލުތަކެއް، ބަދަލުކުރަން ދެން އެ ޕާރޓީވެސް ނަމޫނާ ބަދަލު ބަހުސްގެ ވާޒިބު އަދަދަށް ޖަހާފައި ކަނޑައެޅުނީ ކުރުކޮށް އުޅެނީ. އިންތިޚާބު ވާގެ ޖަމާއަތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ޕާރޓީވެސް ނަމޫނާ. އެ ކައުންސިލުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އުމްމީދާ

އަޅުގަނޑުމެން އެދުނީ އެ އަދަދު ކުޑަކޮށްދޭށޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމެއް ނުވި. ދެން މިދެ އޯޑަރ އަނެއް މައްސަލައަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންބޮޑުވާ އަނެއް ކަމަކަށް މި އޮތީ 365 ދުވަސްވަންދެން ކައުންސިލަކަށް އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވޭ ގޮތަށް އޮންނަ އޮތުން. އޭގައި ވެސް ހެދޭނެ ގޮތުގޮތް ހުރި ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ދޮށުގައި ދެކެން، އަދި ސަރުކާރުން ފޮނުވާ އެއްޗެއް ފޮނުވާ ގޮތަށް ފާސްކުރުމުގެ ބަދަލުގައި 365 ދުވަސްވަންދެން ހަރަދުކޮށް ކުރުމުގައި ހުރަސްއެޅޭކަށް ހުންނަނީ ކަމަށް ފެނިގެންދާ ކައުންސިލުގެ ދައުރު ކުރުވެވޭން އިތުރު 4 އަހަރަށް. ކައުންސިލަރަކުން، ކައުންސިލުން ވެސް ކަންކަން ނިންމަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޝްވަރާއާ ރައްޔިތުންގެ އެއްބާރުލުމާއެކު އެ މަޝްވަރާ ހޯދައިގެން، ޤާނޫނެއް އެކުލަވައިލައި ބަރައްޓާގެ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން 5 އަހަރު. އެއާ އެއްގޮތަށް މަސައްކަތްކުރަނީ. އެހެން ކަމަކަށް ފެށޭނެއްޔާ މާ ކުރިން އުނދަގޫވި ރިޔާސަތު 5 ވަނަ އަހަރު ކުރަންޖެހޭނެ މަސައްކަތް. އޭގެ ބޭރުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން ހަމަ ހިތުހުރި ގޮތަކަށް ބަންޑާރެ އެއްގޮތް ކުއްލިއަށް ނުދެވޭނެކަން. މީހުން ގޮވަކަށް ގާނޫނަށް އެބަ އޮތް؛ މިހާރު ވެސް އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ވަޒީފާއަކަށް މުހިންމު ނުހުންނާ. ކައުންސިލުތަކަށް ނުހުންނާ ވަޒީފާތަކަށް. ހަމަ ޚާއްޞަ މިނިސްޓްރީއަށް ލިޔެކިޔުން ދޭނީ. ހަމަ އެހެން މިހާރު ވެސް ކަންތައްތަކަށް ނުކުރެވޭނެ މަސައްކަތްތަކެއް ރައްކާގައި އާންމުކޮށް ކުރާ މަސައްކަތެވެ. މިހާރު ވެސް އޮޅުވާލާ ގޮތް. އޭގެ ބަދަލުގައި މިހެން ޖެހޭނެ އޭގެ ލާމަރުކަޒީ ނުކުރެވޭނެ. އެ އޮތް ޖެހޭ އެއްކަން ހަނިކޮށްލެއްވީ އެ ކައުންސިލުތަކާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮތީ. މިދެ ބަދަލުގައި ކައުންސިލްތަކަށް މިހެން ނުހެދިފައި ކައުންސިލް އިންތިޚާބު ސަރުކާރުން މިހެން ނުކުރޭ ކަމަށް ބެލެވިދާނެ އެއީ މައްސަލައެއް ޙަޤީޤަތަކީ އަޅުގަނޑު މި ދައްކަވާނީ. ސަރުކާރުން އެކަން ކުރެވިދާނެ ކަމަށް ބެލެވިދާނެ ކައުންސިލުތަކަށް އެ ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ސަރުކާރުން ވެސް ފެނިލާފައިނުވާނެ. ސަރުކާރުން ވެސް ހިމާޔަތް ކައުންސިލްތަކުގެ 2 ގޮތުގެ ނަގަން ކުރިން 10، 12 މިހެންނެއް ނުވެގެންނެއް އެ ދުވަސްވަރަކަށް. ހަމަ އެހެން ރިޕޯޓު އިންތިޚާބުގައި ރިޕޯޓު ދައުރުގެ ފަހު އަހަރު ވެސް މި ގޮތަށް ވާނެޖެހެން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެކުލަވާލި ގާނޫނަކަށް ވާނީ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ވާހަކަ. ފަހަރެއްގައި ވެސް ދެކޮޅަށް ނުވެއްޖެނަމަ މި ހަދަނީ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މިއަދު ބަހުސްގެ ގާނޫނުގެ ސިފަ މިގައި ޖެހެނީ އެއްކިބާވާނީ ހަމަހަމަ ގޮތެއް އޮތުމެއް ނުކުރާނަ. ސަރުކާރުން ރިޕޯޓު އިންތިޚާބުގެ ފަހު ދައުރުގައި ހިތުހުރި ވަރަކަށް މިހެން ނުކުރައި، ބަންޑާރަ އެއްޗެހި ދުވަ، ފަރުމާކުރާ ދުވަސްތަކުގައި ކައުންސިލަރުން އެ ބަދަލުގައި ޢާންމު ބޭނުން ކުރެވޭނެ ނިކަމެ ގޮތަށް އޮތުން. އަނެއް ކަންބޮޑުވާ ވާހަކަ ފެށިގެން މިހާރު ގަވާއިދުތަކުގެ ހިނދު ފާރަވެރިކަމުގެ ނުނިމޭނެ. ހަރަކާތެއް އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ފަތުރުވެރިކަން ފަދަ ރަށްރަށުގައި. އެހެން ކަމަކު ކައުންސިލްތައް މި ޤާނޫނާ ގުޅޭ ޙާލަތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދެކެން. ކައުންސިލް ކުރެވޭނީ ކުރިއަށް އޮތް ދުވަސްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދެކެން. ކައުންސިލުތަކަށް

ވެސް އެބަ އެނގޭ. އެހެން ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އަކަށްދޫޖަކަން 10 ޓާރި ނަމަވެސް، 5 ޓާރި ނަމަވެސް ދެފަރާތުގެ ގާބިލުކަން މި ކޮންފެޑެރޭޝަނުގައި ހުންނާނެ. ވިޔަފާރި މި ކުރަނީ. އޭގެން ފައިދާ އެބަވޭ. ކަރަންޓު ބިލުތައް ވެސް ބޮޑުވަމުންދަނީ. ދުވަހުން ދުވަހަށް ބިލުތައް ބޮޑުވަމުންދަނީ. ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ހުޅުމާލޭ ހިޔާ ބިން ދީގެން އުނިވާ އެއްވެސް ތަނެއް ނޯވޭ. އޭގެ މާނައަކީ ކުރުކޮށް މިހާރު މި އޮތްގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ ކައުންސިލްތަކުގެ ދައުރަކީ 4 އަހަރަށް ބަދަލުވެގެންދޭ. އަދި އެއްވެސް ކުންފުންޏެއް ކައުންސިލުން ހަދައިގެންނެއް ވިޔަފާރީގެ އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއް މިހާރު މި އޮތްގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ ނުކުރެވޭނެ. އެ ކަންތައްތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އޮތީ ހަމަ މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލާ މި ދުރާލާ ހަމަ އެންމެ ބޮޑު އެއް ސަބަބަކީ މިއީ. މި ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި ވެސް އުޅުނީން. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުން ފޮނުވި ގޮތަށް ކުރު މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި މިކަން ކޮންމެހާ އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އެނގެނީ ފާޑުކިޔަން ނިޒާމު ކައުންސިލްތަކުގެ ވިސްނުމެއް، ހުރި ނިޔަތެއް ސަރުކާރުގެ ނެތްކަން. މިއީ ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ މައްސަލައެއް. މި ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ވަރަށް ބޮޑު ކާމިޔާބުކަމެއް ކައުންސިލްތަކުން ހޯދުމުންދާ ދަނިކޮށްގައި މިފަދަ ނިންމުމެއް ސަރުކާރުން ނިންމުމަކީ ސީދާ ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާތީ އެކަން ހަމައެކަނި ފާހަގަކޮށްލަނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ފައިސަލް.

އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފައިސަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ވަގުތު މި ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު މި މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރަމުންދާއިރު ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީއަކުން ފޮނުވައި، އެ ކޮމިޓީން މިއަދު މި ފާސްކޮށް ފޮނުއްވާފައިވާ ރިޕޯޓަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޔާންތަކުގައި ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައި މިވާ އިސްލާހުތަކަކީ ވަރަށް ބޮޑު، ވަރަށް ބޮޑު އިސްލާހުތަކެއް ކަމަށް އިދާރާގެ ފަރާތްތަކުން އެހެން ދިޔައީ ރައްޔިތުންނަށް ވިސްނައިދިނުން އެބަދު ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ޗިޕިޕޮލިޓިކަލާއި އަދި އެ ބޮޑުވުން ހުއްސަ ގޮތެއްގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ބައެއް ޕާޓީގެ ކުންފުނިތަކުން ޝަރީކަތް ވެސް ބާރުވެގެން ފުރިހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ކަމަކަށް، ބައެއް ދުވަސްވަރަކުން ޕްރޮޕޮގަންޑާކުރާ އެއް ކަހަލަ ގޮތަކަށް ވެސް ބުނެއޮތީ މިކަން އެބަ ސިފަކުރަނީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިދެން ބޭނުންވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެމް.ޑީ.ޕީން މިކަމާ މިއަދުގެ ކަންބޮޑުވާ ކަން ސަރަހައްދީ ހުރުމާ

އަޅުގަނޑުގެ ހިތްވަގައި އުފާވާ އެންމެ ބޮޑު ސަބަބަކީ އެއީ. ހަމަ ރަނގަޅުގޮތުގައި ޤާނޫނުގައި މިހާރު ދިރިއުޅުއްވާ 186 ނުވަތަ 188 ރަށްރަށުގައި ޖިނަ އަދަދަކަށް ހަމަ ޕީ.އެން.ސީ ނުވަތަ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޓިކެޓުގެ ކައުންސިލަރުން މި ތިއްބެވީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނޭނގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޚާއްސަކޮށް މި ސަރުކާރުކަންކަން ނުދުއްވާ ކައުންސިލުތަކުގެ ބާރުކަނޑާލައި ކައުންސިލްތަކަށް ދިނުމަށް ހުރި ރައްދުތަކެއް ނިގުޅައިގަންނާކަށް. ބަޖެޓުގައި މި އިސްލާހު އެ ބޭފުޅުން އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން އެންމެ ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާ މިވަނީ ކައުންސިލުތަކުގެ މި އޮންނަ 5 އަހަރުގެ ދައުރުގެ ތެރޭގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް މަސައްކަތްކުރަން، ބަޖެޓުގައި ކައުންސިލުތަކަށް ވިއްސަ ފެށިކަމުގެ ނިޒާމު ވިއްސަ ކާނުގެ ބަރަކަތް ފަސް ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތްތަކެއް މި ކުރެވެނީ 4 އަހަރު. ބާކީ ފަހު އަހަރެއް ދެން އޮންނަ އިންތިޚާބަކަށް، އަނެއް 5 އަހަރަކަށް ހޮވުމަން ޖަހައި އެ ބޭފުޅުން އިންތިޚާބު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރާ އަހަރު ފަހު އަހަރެއް. އެއީ ރަނގަޅު ފިހިނަން ވިއްސަ، ކައުންސިލުތަކަށް ވިއްސަ، ޕަބްލިކް.ސެކްޓަރު ވިއްސަ މި ހުރީ ބޭފުޅުންގެ ފަސް ދެން އެ ބޭފުޅުން އިދާރާ އިންތިޚާބުކުރަން ޖަހައި މަސައްކަތް ފަހު އަހަރު ފަހު އަހަރެއް. މިއީ ދިވެހި ރައްޔިތުން ވިޝަނާއި މައިގަނޑު ޒިންމާ. ބަޖެޓުގައި މި އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ސަބަބުން މި ޒަމާނަން ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާތަކެއްވާނެ. އެއީ ބަޖެޓުގައި ކައުންސިލުތަކުގެ ބާރު ކުރެވޭ އެއްފަސް ކަމެއް މިއަދު ނެތް. މިގައި ޖުމްލަ ގޮތުގައި ބަދަލު މިހިރީ ރަނގަޅުގައި ދިރިއުޅުއްވާ ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭނެ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ހުރިހާ ކައުންސިލުތަކުގެ ވަރަކާތް ނޫން. އެކަމަކު ޖުމްލަ ގޮތުގައި ވަރަށް ގިނައިން ހިނގަމުން ކަމާ ފަހު އަހަރު އެ ބޭފުޅުން ކުރިއަށް އޮތް އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ކައުންސިލުތަކުން ރަނގަޅުގައި ހުންނަ މުހިންމު ބޮޑެތި ކާރި މުވައްޒަފުން ނަގާފައި އަދި އެ ބޭފުޅުންގެ އިޚްތިޔާރުގައި ހުންނަ މި ކައުންސިލުގެ ތެރެއިން ނާޖާއިޒް ފައިދާ ލިބިގެން އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރުމަށް ބަޔާއި މި ކައުންސިލް ކައުންސިލު އެއީ. ބަޖެޓުގައި އެ ކައުންސިލް މި ހުއްޓުވަނީ. މިއީ އިދިކޮޅު އެމް.ޑީ.ޕީން ފަސް ތެރޭގައި ކަރަންޓްރޮނޫން ކަމެއް މިއީ. އެ ބޭފުޅުންނަށް އިނގޭނީ الله ގެ ރަހުމަތުން ބޭފުޅުން މި އަންނަ އަހަރު މި އޮންނަ ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބު، ސަރުކާރު ނަތީޖާ 80% ކާމިޔާބުކުރާނީ ޕީ.އެން.ސީއިން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައުންސިލަރުން ތިއްބެވީ. އެކަމަކު އެ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ އަޅުގަނޑުމެން ޕީ.އެން.ސީގެ ކައުންސިލަރުން ތިބި ކަމުގައި ވިއްސަ އެ ބޭފުޅުން ނުވަތަ އެ ބޭފުޅުންގެ 5 އަހަރުގެ ތެރޭގައި 4 އަހަރު ފުރިހަމަކޮށް ދެން އޮންނަ އަހަރު އެ ބޭފުޅުން އަނެއް ފަހަރުގެ އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރަން ނާޖާއިޒް ގޮތުގައި ކައުންސިލުތަކުން ރޯނގެނުމ. ދެން މި ދައުލަތުގެ ކައުންސިލްތަކުގެ ކަންތައްތަކުގެ ހަރަދެއްކުން ވިއްސަ އެ ބޭފުޅުން ވިޔަފާރިކުރަން އެކި 10 މިލިއަން ރުފިޔާ މާބޮޑު. އެއީ 1 މިލިއަން ނޫނީ 2 މިލިއަން؛ މިގައި ތަފާތު ނަޖަހަކުން ފަހަރަކައްޔާރު. އަޅުގަނޑުމެން ފަސް މިތިބީ އަޅުގަނޑު ފަސް ނިސްބަތުން ދާއިރާއެއް އެންމެ ރަށް ޖަނަ 5 ރަށް އޮތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެތަނުން އެއްފަސް ރަށެއްގައި ކައުންސިލް ހަދައިގެންނެއް ވިޔަފާރިއެއް ނުކުރޭ. ބަޖެޓުގައި 500 މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށެއްގައި 10، 12 ފަރާތް އެބަ

ހުރީ އާންމު ފަރުދުން ހަދާފަ. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލަން އުޅެޖެހޭ ކައުންސިލުތަކަށް 5 ލައްކަ ރުފިޔާއިން ވިޔާފާރިކުރުމުގެ ހުއްދަދެއްވުމުގެ ދޯދޯ؛ ވަގުތުތަކެއް ލިބޭތޯ ބަލައިލާ މި ރިޔާޒަތު؟ ވަގުތުތަކެއް ލިބެންޏާ އިތުރުކޮށްލަދެއްވުން އެދެން އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ... މަޢާފުކުރައްވާތި!

އިސްދޫކަލައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ނިންމައިލާނަން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާތޯ ޖެހެންދެން ކުރިއަށްގެންދަވާ.

އިސްދޫކަލައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަޖެޓްގައި އާންމު ފަރުދުންނަށް ވެސް ކައުންސިލުތަކުން މަސްވާރަކަށް ފެށިއްޖާ އެ 15 ލައްކަ ރުފިޔާއިން ނުވަތަ 2 މިލިއަން ރުފިޔާއިން އެ ބޮޑުވެގެންދާނީ ވިޔާފާރިކުރާތީ ކަމުގައި ފިހާރައެއްގެ މަސައްކަތް. ފަހައިގެން އެ ރަށުގައި ހުރި ދިހަވަރަކަށް ކުރި ފިހާރަތައް ބަނދުކުރަންޖެހިދާނެ ދޯ، ކައުންސިލުން 2 މިލިއަން ރުފިޔާ ދިނުން ކުންފުނިތައް ހަދައިގެން ވިޔާފާރިކުރަންތޯ ދޯ؟ އެހެންވީމާ، މިހިރާ ނަޖަރުކޮށް ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ. އެމް.ޑީ.ޕީއަށް އެބަ ހަޖަންތާ އެ ބޮޑުކުންނަށް މިއަހަރު ލާރިކޮޅު ކައުންސިލު އިންތިޒާމްގައި ކާމިޔާބު ނުވާނެ ކަމަށް. ދެން ކޮން ސަރަޙައްދު ޖަހަނީ މި އުޅެނީ؟ ކޮންކަހަލަ ނަބަދި ޖަރީމާތައް ހިންގަނީ ރަށްތަކުގެ ގުޅިގެން ސަލާމަތްކުރި އަދި ކައުންސިލްތަކަށް ބާރުން ނުލިބޭ. މާރި ވެސް އެބަ ގޮތްވަނީ ބައެއް ކައުންސިލްތަކަށް އެމް.ޑީ.ޕީން، ބާރުން ނުލިބުން ހިތާމަ. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭތީ މި ދެންނެވީ. ގާތްގަޑަކަށް ވިޔަފާރިކަން ފެންސަވީހަކަށް ކައުންސިލުން އަޅުގަނޑަށް އިއްޔެ ވަރަށް ގިނައިން ފާހަގަކުރި ބަލާ އެމް.ޑީ.ޕީން އެބަ ރާވަހަކަހާ މިއާ ދުވަހަކުން ބާރުން ނުލިބޭނެ ހިތާމަ. މިއީ ގާނޫނުގަވާއިދު ކުރިއަށްދިޔަ ކުރިން އިތުރަށްވެސް ބަލައިލަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ކުރުކޮށް ކަމެއް ބަލާ އެމް.ޑީ.ޕީން ކޮރަޕްޝަން. އެހެންވީމާ، ދިވެހި ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނާވަޑައިގަންނަވާނެ ކަމެއް މި ޤައުމީ ހަރަކާތެއް އަދި ހުރިހާ ކަމަކާ މެދު ސަމާލުކަމެއް؛ މި ބޮޑުވެސް ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ ސިޔާސަތު މިނިސްޓަރު ހަދައި އުޅުނީ. ބޮޑު ކުލި ރާއްޖެ އެއްކަލަ ބަނދުކުރުމެވެ. މިނިސްޓަރުން

ހަރަކާތައި މިއީ ކުރީގެ އަތޮޅުވެރިކަމުގެ ޒަމާނަން ދިޔައީ. ބައްލަވާ، ރާއްޖޭގައި ހުރިހާ ކައުންސިލުތަކުން އެކަމަށް ޖަހައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް އެބަ ޝުކުރު އަދާކުރަން. ސިޔާސީ މިނިސްޓްރީ އުފެއްދީމަ. އެ ބޭފުޅުންނަށް މާތް އަދިވެސް އެ މިނިސްޓަރަށް ބައްދަލުކުރައްވާ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ދަސްތޫރުން ކަންކަން އެބަ ކުރައްވާ. މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީ ބޭފުޅުން އެއަށް ތާއީދު އެބަ ކުރައްވާ. ހަމަ މިއަދު އެ ބޭފުޅުން މިއީ ދޮގެއް، އެ ބޭފުޅުންގެ މަގުސަދަކީ އެ ބޭފުޅުން ޕްރެޝަރުކޮށްގެން، ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ވާހަކަދައްކައިގެން، ފޭކް ފޭކް އެކައުންޓު ބޭނުންކޮށް ނުރުހުމެއްގެން މި ޤާނޫނަކީ ބިލެއް މި އޮތީ އިސްލާމު ހުއްޓާލުން. ނުހުއްޓާލާނަން އިނގޭތޯ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެމް.ޑީ.ޕީ ހިނދުކުރައްވާނީ ޕްރެޝަރުކޮށްގެން ކަންކަން ކުރުވާން ކަމަށް. އެގޮތަށް ޕްރެޝަރުކޮށްގެން މި ސަރުކާރުކުރަނިކޮށް ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ ހުރި ގޮތަށް މި ގެނެސް އިސްލާހުތަކަށް ހަމަ ގާނޫނުތަކަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނުގެނެސްނަން. އެހެންވީމާ، ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ދަންނަވައިލަން އޮތީ މިއީ ވަރަށް ފުރިހަމަ އިސްލާހުތަކެއް މި ފާސްކުރަނީ ގާނޫނަށް މި އޮތީ ހުށަހަޅާފަ. މި އިސްލާހުތަކުގެ ސަބަބުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް، ދިވެހި ގައުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާއެއް ކުރާނެ ކަމަށް ދެކެން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުސްވަގުތުކޮޅުގެ ވަގުތު ހަމަވީ. އެހެންވީމާ، އެހެންނަމަވެސް، އަދި މި ބިލުގެ، މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވުން އެދިވަޑައިގެންފައި އެބަ އޮތް ވައިކަރުދާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަހީދު. އެހެންވީމާ، ހުސްވަގުތުކޮޅު އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު ފަށާނީ. ފަށާފައި ހުސްވަގުތުކޮޅު ނިންމައިލާފައި އަނެއްކާ ދެން މަސައްކަތަކީ އަލުން ދެން ދަންފަޅީގައި ފުރިހަމަކުރާނީ ވާހަކަ ދަންނަވަން. މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ދަނީ މިއަދުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅަށް.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:31 އިން 13:00 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަބްދުއްރަހީމް އަބްދުﷲ)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މި ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތް ފަށާނަން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ދުވަހުގެ ޖަލްސާގެ ޕާލިމެންޓް ގާނޫނަން ހުށަހެޅިގެން ހުރި އިސްލާހުތަކުގެ ކޮމިޓީ ރިޕޯޓު ބަހުސްކުރަމުން. ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި އެދިވަޑައިގެންފައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން މި ވަގުތު ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުގައިން ހިނގަނީ ތިއްބެވި. އެހެންވީމާ، ހަމަ

ބޭފުޅަކު އެދިވަޑައިގެންފައިނުވާތީ އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް މިހިސާބުން ނިންމައިލަން. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 95 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ހުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުޞޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލުގެ 3 ވަނަ ކިޔުން އިއްވުން. އާދެ! މިހިސާބުން މިއަދު އެޖެންޑާގައި ހިމެނި މަސައްކަތްތަކަށް ނިމުމަކަށް މި އައީ. ދެން އޮންނާނީ މިއަދުގެ މަސައްކަތުން ވޯޓާ ހަމައަށް ގޮއްސަ ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. އެހެންވީމާ، ވޯޓަށް އެހުން ކުރިއަށްގެންދާނީ 13:30ގައި. މިހިސާބުން އަޅުގަނޑު މެދުކަނޑާލާފައި 13:30ގައި ވޯޓަށް އަރާނަން.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 13:01 އިން 13:30 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ)

7. ވޯޓަށް އެހުމަށްހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم މި ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތްކޮޅު ފަށާނަން. މި ދަންފަޅީގައި އޮތީ ދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ވޯޓަށް އެހުމާ ހިސާބަށް ގޮއްސަ ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. ވޯޓު ރަނގަބީލު ޖައްސަވައިދެއްވުމަށް އިދާރީ ފޯނުގައި ދަންނަވަން. ([illegible]) މިއަދުގެ ކޮމިޓީ މަސައްކަތްތަކާއި ތާވަލުކުރެވިފައި ހުރި ގޮތް ދަންނަވައިލާނަން. 9:30ގައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ. 10:00ގައި އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީ. 11:00ގައި ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީ. 11:00ގައި [illegible]ވެރިކަމުގެ ކޮމިޓީ. 12:30ގައި ޖުޑިޝަރީ ކޮމިޓީ. 13:00ގައި ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ޖެންޑަރ ކޮމިޓީ. ([illegible]) ވޯޓަށް ދަންނަވައިލާނަން. ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ކާޑުކޮޅަށް ޗެކުކޮށްލެއްވުން އެދެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުރަތަމަ ވޯޓަށް މި ދަންނަވައިލަނީ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާއީލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ބޭސް ނިޒާމާ ބެހޭ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ދޭތެރޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ފިކުރުވަޑައިގަންނަވާ ގޮތް ޓަކައި ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާއީލް

މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	61
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	60
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ފަރާތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	60
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	31
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 61. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 60. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ފަރާތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 60. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 31. އެހެންކަމުން، މި ބިލު މަޖިލީހަށް ބަލައިގަތުމަށް ފާސްވެއްޖެ. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 106 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މި ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވިއްޖެ ކަމުގައި ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނަސީމު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ތޮލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކޮށް އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީން ނިންމި ގޮތް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ދަރަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަސީރު

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	93
ހާޒިރުވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	61
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	60
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދީ ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	60
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	31
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 61. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 60. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދީ ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 60. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 31. އެހެންކަމުން، މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްވެއްޖެ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ހުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތަކުގެ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކޮށް ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީން ނިންމި ގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވުމާ ގުޅޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ހުސައިން

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	61
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	51
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	08
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	59
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	30
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 61. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 51. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 8. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 59. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 30. އެހެންކަމުން، މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްވެއްޖެ.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 11 އޮގަސްޓު 2025 ވާ ހޯމަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:00ގައި.

والحمد لله رب العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.

06.August.2025 13:35:55

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon number 3/2010 Tax negumaa behey idhaary gaanoon ah islaah genaumuge bill balaigathumah

Result

Present	66
Eligible to vote	65
Yes	60
No	0
Abstain	0
Voted	60
Not Voted	5

Individual Results

ID	Name	Constituency	Result
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Yes
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Yes
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Yes
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	Yes
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	Yes
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Yes
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	Not Present
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Yes
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	Yes
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	Yes
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Yes
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	Yes
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	Yes
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	Yes
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	Yes
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	Yes
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	Yes
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	Yes
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	Yes
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Present
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	Yes
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Yes
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	Yes
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	Yes
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Yes
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	Not Present
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	Yes
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	Yes
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Present
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	Yes
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	Yes
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Yes
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	Not Present
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	Yes
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Present
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	Not Voted
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Not Present
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Yes
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	Not Present
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	Yes
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	Yes
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	Yes
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	Yes
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Present
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Not Present
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	Yes
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	Yes
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Yes
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Not Voted

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	Yes
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Present
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	Not Present
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	Not Present
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	Yes
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	Yes
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Yes
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Yes
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	Yes
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	Not Present
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	Not Present
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	Yes
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	Not Present
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	Yes
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	Yes
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	Not Voted
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	Yes
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	Yes
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	Yes
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	Yes
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	Not Voted
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	Yes
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	Yes
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	Yes
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	Not Present
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Yes
90	Mohamed Sinan (PNC)	Hithadhoo Uthuru	Yes
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Yes
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Yes
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Not Present

06.August.2025 13:38:16

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon number 4/2012 Thalassemia control kurumuge gaanoon ah islaah genaumuge bill faaskurumah

Result

Present	66
Eligible to vote	65
Yes	60
No	0
Abstain	0
Voted	60
Not Voted	5

Individual Results

ID	Name	Constituency	Result
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Yes
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Yes
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Yes
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	Yes
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	Yes
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Yes
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	Not Present
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Yes
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	Yes
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	Yes
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Yes
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	Yes
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	Yes
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	Yes
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	Yes
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	Yes
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	Yes
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	Yes
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	Yes
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Present
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	Yes
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Yes
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	Yes
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	Yes
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Yes
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	Not Present
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	Yes
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	Yes
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Present
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	Yes
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	Yes
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Yes
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	Not Present
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	Yes
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Present
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	Not Voted
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Not Present
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Yes
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	Not Present
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	Yes
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	Yes
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	Yes
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	Yes
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Present
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Not Present
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	Yes
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	Yes
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Yes
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Not Voted

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	Yes
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Present
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	Not Present
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	Not Present
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	Yes
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	Yes
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Yes
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Yes
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	Yes
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	Not Present
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	Not Present
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	Yes
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	Not Present
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	Yes
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	Yes
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	Not Voted
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	Yes
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	Yes
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	Yes
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	Yes
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	Not Voted
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	Yes
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	Yes
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	Yes
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	Not Present
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Yes
90	Mohamed Sinan (PNC)	Hithadhoo Uthuru	Yes
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Yes
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Yes
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Not Present

06.August.2025 13:40:11

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon number 7/2010 Dhivehi Raajjeyge idhaaree dhaairaathah laamarukazee usoolun hingumuge gaanoon ah islaah genaumuge bill faaskurumah

Result

Present	66
Eligible to vote	65
Yes	51
No	8
Abstain	0
Voted	59
Not Voted	6

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Yes
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Yes
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	No
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	Yes
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	Yes
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Yes
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	Not Present
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	No
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	No
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	Yes
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	Yes
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Yes
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	Yes
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	Yes
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	Yes
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	Yes
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	Yes
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	Yes
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	Yes
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	Yes
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Present
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	No
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	Yes
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	No
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	Yes
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	Yes
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	No
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	Not Present
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	Yes
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	Yes
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Present
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	Yes
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	Yes
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Yes
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	Not Present
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	Yes
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Present
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	Not Voted
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Not Present
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Yes
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	Not Present
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	Yes
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	Yes
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	Yes
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	Yes
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Present
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Not Present
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	Yes
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	Yes
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Yes
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Not Voted

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	Yes
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Present
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	Not Present
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	Not Present
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	Yes
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	Yes
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Yes
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Yes
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	Yes
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	Not Present
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Not Voted
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	Not Present
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	Yes
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	Not Present
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	Yes
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	Yes
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	Not Voted
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	Yes
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	Yes
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	Yes
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	Yes
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	Not Voted
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	Yes
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	Yes
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	Yes
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	Not Present
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	No
90	Mohamed Sinan (PNC)	Hithadhoo Uthuru	Yes
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Yes
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	No
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Not Present